Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРЛАЛО

свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областен комитета а Нохч-ГIалгIай АССР-а оргкомитета а орган

№ 15 (2130) | КIиранди, 18 август 1957 шу. | Мах 20 кеп.

Новкъост П. Н. Поспелов Нохч-ГIалгIай АССР-е хилар

ССКП ЦК Президиума члений кандидат, ССКП ЦК секретарь нов. П. Н. Поспелов 11-ча денз 14-ча августе кхаччал ца Нохчий-ГIалгIай АССР-е вена хилар. Нов. Поспелов республике венача хана цхьа йолча районашка ваха хилар.

Назрановски районе, Ворошилов цIерах йолча совхозе болхлой, специалистий собрани хилар, дIайхача моаршалца тIаийцача новкъоста Поспеловс, къамаьл дир. Совхоза болхлоша шоай боахаман гIулакх дийцар, дIахойодача хана оттаяь йола шоай планаш дIайийцар.

Шаьла районе дуккха гулбеннача къахьегамхой викалий собране а къамаьл дир новкъост Поспеловс. Цу собране къамаьл даьча совхоза отделенен управляющес нов. Адильбиеви, звеньевойс нов. Садаеваси, обком партен секретара нов. Яковлеви Нохч-ГIалгIай АССР оргкомитета председатела нов. Гайрбековси кхы барашен дийцар вай республика юха метта оттаяр, цIа баьхкача нохчашен гIалгIашен активни балха юкъе дакъа мишта лоац.

Собранешка нов. Поспеловца вIашагI кхийтача республикан къахьегамхоша Коммунистически партенен Советски правительстваннеи доккха баркал аьлар, Нохч-ГIалгIай республика сихах юха метта оттара экономика а культура а дегIаяра а. дIахойодача хана советски нах цхьа барт болаш шаккха а доттагIал леладергдолаш а хиларна цар ца хаддаш терко ярах. Август бетта 12-ча дийнахь нов. Поспеловс ССКП областной комитета пленуме дакъа лаьцар 13-ча августа, Нохч-ГIалгIай АССР партийни актива собране тIа дунен мехкашта юкъера а мехка чура а Советски Союза хьал дувцаш йоккха доклад йир цо.

Советски Социалистически Республикай Союза Партийно-Правительственни делегацес, Германен социалистически едини партени Германски-Демократически республикан Правительствани делегацешца вIаший даьча къамаьлех йола

ЦХЬАН ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

1957 шера 7-ча денз 14-ча августа кхаччалца Германен Социалистически едини партен Центральни Комитетан Германски Демократически Республикан Правительствоси ехарца Германски Демократически Республике хилар ССКП Центральни Комитета Хьалхара секретари СССР Лакхерча Совета Президиума члени вола Н. С. Хрушев керте а волаш йола Советски Союза Партийно-Правительственни делегаци.

Советски Партийно-Правительственни делегацен членашта Германски Демократически Республикан столица Берлин ейзар, республике гIолла лийлар, ГДР экономически а, политически а, культурни а вахар довзарна уж хилар гIалашка Лейпциг, Магдебург, Засниц, Штральзунд, Варнемюнде, Ростоке. Делегаци хилар промышленни предприятешка, юртбоахаман производственни кооперативашка, Iилман а культуран а учрежденешка, цига дуккха вIаший къамаьлаш а деш вIашагIкхийтар делегацен членаш Германски Демократически Республикан болхлошца, ахархошца, интелегенцени къонача наьхеи викалашца. Делегаци иштта вIашагIкхийтар демократически Германен Национальни фронте чуйоагIача партийни организацей кулгалхошцеи викалашцеи.

Советски Союза халкъашцара вошал хилара доттагIлен сийрда демонстарци хьахьокхаш бIайхача безамца тIаийцар Германски Демократически Республикерча наха Советски Партийно-Правительственни делегаци.

Советски делегацен таро хилар керда социалистически общество хьалъяра Германски Демократически Республикан къахьегамхоша овсарле йоаккхаш хьегача къахьегамца яьха цIенхошта йола коталонаш йовза, хIаьта тийша а тийшар демократически Германен Национальни фронте гулъеннача партешеи организацешеи Европе машар чIоагIбарнеи лоалахарча мехкащцеи машар безача кхыча халкъащцеи доттагIлен гIулакхаш дегIадоаладараи чIоагIа низ тIаухийташ хиларах.

Советски Партийно-Правительственни делегаци тIаийцар Германски Демократически Республикан Президенто новкъоста Вильгельм Пикас.

Советски Союза Коммунистически партени Германен Социалистически едини партени юкъе къамаьлаш хилар, царца дакъа лаьцар:

Советски Союза Коммунистически партен оагIонгахьара — ССКП ЦК Хьалхарча Секретара Н. С. Хрущевс, ССКП ЦК-а Президиума члена А. И. Микояна ССКП ЦК членаша А. А. Громыкос, В. В. Гришина, ССКП члений кандидаташа П. Н. Кумыкина, В. Е. Семичастне, Центральни ревизионни комиссен членаша З. В. Миронова, Г. М. Пушкина, Л. Ф. Ильичевс, ССКП Ленинградски горкома секретара И. В. Спиридоновс, ССКП ЦК отдела заведуюшен заместитела И. Т. Виноградовс.

Германен Социалистически едини партен оагIонгахьара — СЕПГ ЦК хьалхарча секретара В. Ульбрихта, ЦК политбюрон членаша О. Гротевола, Г. Матерн, Ф. Эльснер, Ф. Эберт, Г. Рау, В. Штоф, К. Ширдеван, ЦК Политбюрон члений кандидаташа Э. Мюккенбергер, Э. Хонекер, Б. Лейшнер, Г. Варнке, А. Нейман.

Советски Социалистически Республикай Союзеи, Германски демократически Республикани правительствай делегацешта юкъе къамаьлаш дир, цига дакъа лоацаш бар:

СССР оагIонгахьара—ССКП ЦК Хьалхара секретарь, СССР Лакхерча Совета Президиума член Н. С. Хрушев, СССР Министрий Совета Председатела Заместитель А. И. Микоян, СССР кхыча къамащцарча гIулакхий Министр А. А. Громыко, СССР арахьарча мах бара министра заместитель П. Н. Кумыкин, ССКП Ленинградски Горкома секретарь И. В. Спиридонов, ВЦСПС председатель В. В. Гришин, Московски гIалан къахьегамхой депутатий совета председатела заместитель З. В. Миронова, ВЛКСМ ЦК секретарь В. Е. Семичастный, Германски Демократически Республикера СССР-а посол Г. М. Пушкин;

ГДР оагIонгахьара—Премьер-Министр О. Гротеволь, Министрий Совета Председатела Хьалхара заместитель В. Ульбрихт, Министрий совета Председатела заместительи кхыча мехкашцарча гIулакхий Министри д-р Л. Больц, министрий Совета Председатела заместителаш Г. Рау, О. Нушке, П. Шольц, Б. Лейшнер, Паччахьалкхен Секретарь П. Концок, СССР-ера ГДР-а посол И. Кёниг.

ЦIенча дег тIара вIаший къамаьлаш деш СССР-аи ГДР-аи юкъера гIулакхаш дIахо а дегIадареи, хIаьта дунен мехкашта юкъе латтача гIулакххийн хьакъехьара шоашта хетар вIаший дийцар.

* * *

ДIа-юха даьча къамаьло цIаькха а чIоагIдир шинна а оагIонгахьарча мехкашта юкъерча хьалах долча гIулакхах цхьоагIонца барт-тайна хилар, къаьстта Европерча хьалах.

СССР-еи ГДР-еи викалаша белгалдаьккхар, дIадахача бетташка лаьттача гIулакхаша хьахьокхилга, Советски Союзеи Германен Демкратически Республикеи Правительственни делегацеша 7 январе 1957 шера Цхьана яьча Заявлене тIа санна, мехкашта юкъерча хьала лоархIам бизза чIоагIбалар. ЧIоагIа раьза а болаш оттадир, тIеххьарча бетташка социалистически паччахьалкхенашеи масса болча машар безаш болча дунен низои лаьгIдаьд, мехкашта юкъера кхохкаденна латта гIулакхаш, тIехь-тIехьагI лакхлуш а латт наха империалистически. «С позиции сил», шийла тIом, яхача политика еш йола духьале, шер луш латт тIом гулбара, къаьстта империалистически гонаша атомни тIом болабе гIерташ еш йолча кийчона духьал латталга.

Шинна а оагIоно белгалдаьккхад, цар арахьара политика, Европе а деррипача дунен тIа а машар чIоагIбарна къовсам лоаттабареи, дIахо социалистически мехкий цхьогIо чIоагIъереи, тайп-тайпара общественни строеш йола паччахьалкхенаш машарца цхьан яхара принцип дIачакхяккхареи.

Шинна а оагIоно белгалдаьккхад, цар лаьгI ца беш мехкашта юкъера кхохкаденна латта гIулакхаш мелдарна бола къовсам лоаттабе, массанахьа а тIоми тIема низи эшабарна, Iалаьмате сиха атомни а водородни а герз тохкилга соцадарна, хIаьта из цIендаь дIадаккхарна шоаш раьза хилар. Шинна а мехка викалаш дог тийша ба тIема кийчо лаьгIъярна мел боаккхаш бола гIа хIанзарча хана мехкашта юкъера хьал тоадарна, дарригача дунен тIа машар чIоагIбарна чIоагIа лоархIам болаш хиларах. Цудухьа тIема кийчо лаьгIъярна, цIендаь атомнийи водороднийи герз дIадаккхарна къовсам лоаттабелга керттера декхар да масса долча къаман а.

Демократически Германен правительство тIехьа а Советски Союзо яьча соцаде, е 2—3 шера соцаде атомнийи водороднийи герз тохкалга яхача предложенена а, хIаьта кхы йолча герза кийчо дIаяккхарна СССР правительствос герз дIадаккхара проблема кхоачашъярна яьча предложенешта а. Шинна а оагIоно раьза боацаш дувц, малхбузехьарча державаша лаьцача, моллагIа а хьадда беча, герза кийчо дIаяккхараи, атомнийи водороднийи герза тохкам соцабарнеи, соцама духьаларча наькъах.

Бакъдараша хьахьокх малхбузехьара державаш нах тувла бе гIертилга герз дIадоккхаргда яхаш дувцача хабарех, герз дIадоккхаргда яхаш деш дола дIа-юха дувца хабар шоаш тIема еш йола кийчо къайла яхьа гIерташ а, милитаристски политика, шоаш ийшача реванша идеологи лелаергъйолаш дола Малхбузехьарча Германен гIозараштa тIехьа а ба уж.

Советски Союзаи Демократически Германен республикаи бакъахьа хетт дIа аьлча американски атомни герз Малхбузехьарча Германеи кхыдолча Малхбузехьарча Европерча мехкашкеи дIадоаржаделга а, европейски мехкашка атомни энергех — НАТО членашта, кхоачам бе безa аьнна Северо-атлантически блоко баьча соцамаца дуненна кхерам тоссилга а, Европера мехкаш кхерама кIалхара боахалгеи.

Берригача германски наьха гIулакххаш лоархIаме леладеча Демократически Германен Республикеи гитлеровски фашизмаца котъяьннарех цхьа держава йола, мехкашта юкъе тоам хиларна бехктокхаме йола, Германерча агрессивни низаша цIаккха а шоай лоалахошта тIема кхерам тувсаргбоацаш, е дирригача дунен тIа машар хургболаш гIулакх нийсдеча Советски Союзи бакъдолча хIамана юхе гIолла тIех ярг яц европейски мехкашта кхерам тоссарг болча огIорахьа Малхбузехьара Германи лакхлургйолаш гIулакх а нийсдергдац. ФРГ Правительствос малхбузехьарча держави ядерни герз Малхбузехьарча Германе дIанийс а деш дIанийсдарна раьза а йолаш, бундесвтер атомни герзаца кийч а еш, цунца ФРГ территорех НАТО керттера база яьй, Европе атомни тIом бе.

Цу тайпарча ФРГ правительствон гIулакхаша европейски наха тIема кхерам тесса ца Iеш, эггар боккхагI бола кхерам Малхбузехьарча Германе бахача наха тосс, нагахьа санна НАТО тIема блоко атомни тIом болабича цар кулгалдеча гIозарша уйла ца еш лелаеча политиках чIоагIа низ болча хIанзарча ядерни герзаца доккха зе дерг хиларах.

Шинна а оагIоно белгалдоакх цхьаккха а паччахьалкхена цхьаккха а къаман бокъо яц, Малхбузехьарча Германен милитаристически гIозараша США агрессивни тIозарашца дакъа лоацаш, шинна а оагIона керда тIом бола бе безам хиларца яьча союзо, кхерам тоссилга ца лархIа.

Германски Демократически Республикан Правительствос дIайоах германски халкъан тIалатта кхерам дIабаргбац Малхбузен Германен территоре тIа атомни герз мелд. Европе машар хилийтара духьа, миллионий немций тIехьаленна духьа мехкашка чIоагIа кхайкарал ду Германе шоай атомни герзаш дIа-юха декъаш леладелга дIадаккха аьнна. Цо юха а йоах Германен Федеративни Республикага германски шинна паччахьалкхен эскараш атомни герзашца кийчделга дIадаккха Германе ядерни герз хьаца дайтара барт бе вай.

Советски Союза Правительство кхета а кхет цу Германски Демократически Республикан предложенеях, уж хьал а лоац. Ший оагIонгахьара Германски Демократически Республикан Правительствос чIоагIа дика хетарца белгалдоакх Советски Союз ядерни герз долча малхбузен паччахьалкхенашца германен лаьтта моллагIа тайпа а атомнии водороднии герз леладара гIулакх дIадаккхарна барта яха кийча хилар, хIаьта из тешаш а я Советски Союза яь йола юкъара машара чIоагIбара а дерригача немецки адамий вахара хьашташта пайданна йолаш а йолча цу предложенена малхбузен паччахьалкхенаша доагIаш дола жоп лург хиларах.

Советски Союзои Германски Демократически Республикои хьадда харц ю, малхбузен паччахьалкхенашца вIаший шоайла дийца а дийца, герз дIадаккхарах болча соцама духьал яьккха ФРГ-н доалдерий позици. Шоай цхьана вIашагIа кхийтта укх шера 29 июле США-н, Великобританен, Францен, ФРГ-н паччахьалкхенаша яьча заявленен тIа юха а, къоастаде масса тайпара шоаш духьал болча, германски дош къоастадарга хьежаду герз хьадар сихдар дIадаккхар. Телха го вIашагI а бехкаш, ФРГ-ни малхбузени паччахьалкхенаша гучча хьагойт, шоаш е герз дIадаккха а, е германски дош къоастаде ца гIертар, хIаьта, кертера, цар уйлаш ю шийла тIоми герз хьадар сихдари дIаходахьарах. Ший бахьан доацаш дац, хьалхашка этта латта хьал диках кхетадеш бола, дуккха политически деятелаш а организацеш а, немецки халкъа хьашт доацача, федеральни паччахьалкхен цу политикана духьал хилар. Малхбузен паччахьалкхений а ФРГ-н паччахьалкхен а хIанзарча политика духхьал Европе мехкашта юкъера кхохкам эйбаргеи германски дош кхы а дукхагIа чоалхи даккахргеи мара ца вугалхах йоах «юкъарча рынках» а «Евроатомах» а йола соглашенеши, «НАТО-н Балтийски командовани» хьаяр санна долча, Европеи Германии кхы дукхагIа къестаеш долча, хIанз тIеххьарча хана цар лувзача когаша.

Советски союза ший оагIонгахьар, Германски Демократически Республикани Польски халкъа Республикани Балтийски форд машара форд хила беза, из европерча мехкий хьашташ маьрша дегIадарна гIулакх деш хила а беза яхача юкъара оттаяьча заявленеца ше йизза раьза хилар дIахьекхар. Советски Союзо хьалалоац, Балтийски бассейне ядача, Балтикерча паччахьалкхений барт цхIогIони юкъера дешаш цхьана къестадарахи йолча цар соглашенех Германски Демократически Республикани Польски халкъа Республикани дIакхета гIертар.

Шаккъе а мохк юха а тешаш ба, Европе кхерамах лоравалар вIаший духьал латтача тIема блокашта европера мехкаш декъарца хург ца хиларах, хIаьта из кхерамах лоравалар, деррига мехкаш цар общественни лоаттамга хьажжа ца къестош, юкъара кхерамах лоравара система оттаяра наькъаца мара Iалашде йиш ца хиларах.

Европера кхохкам кIаьдбара цIенхошта гIо дергдар Европерча мехкашкара цу мехкий доаца эскараш ара дахарои Североатлантически блока а Варшавски договора лоравалара системана а юкъе долхача мехкаша вIаший шойла тIом бергбоацаш договор оттаярои. ГДР паччахьалкхено раьза йолаш белгал ду, германе латтача, йиъ паччахьалкхен эскараш лоахIамера кIезгдар укх касттача хана хиланза даргдоаца хIама хиларах йола уйлащ шинна а оагIон цхьатарра хилар. Малхбузен паччахьалкхенаша из дош тIаэцаро Iалаьмате доккха гIулакх дергдар Малхбузен а Малхбоален а Европерча паччахьалкхений лаьттара цар доаца эскараш ара дахарна а, цу тайпара, Европан континенте машара ханара йола нормальни хьалторонаш оттаярна а. Германски Деомкратически Республикас ший оагIонгахьар дIакхайкаду, хила маезза Европан кхерамах лораяра система хьалъе аттагIа хулийтарг йола, хоадам баьча а контроль е лелаеча а герзий зона йилларна ше новкъостал де кийчча хилар.

ГДР-н делегацес аларах переговораш йолча ханна дизза даьшхар германски дош. Советски Союзи Германски Демократически Республикеи из дош къоастаде гIерт немецки халкъа а Европерча машара гIулакха а хьашт долча бесса. Германски къаман вахара дош цу къаман юхавгIашагIа тохар эггара хьалхах немецки халкъа ший гIулакх хиларах шинне а цхьааш яр уйлаш.

Немецки оагIоно Советски Партийно-Правительственни делегацен хьалхашка оттайир Германски Демократически Республикан Германски халкъ юхавIашагIа тохара наькъех йола предложенеш. ХIанз Германе эттача хьалах, из гIулакх чакхдаккха таралургдола никъ ба, ГДР-ани ФРГ-ни машар Iалашбарах, Германи кхычарна кара ца хиларах, атомни тIема кхерам дIабаккхарах дувзаденна долча, эггара кертера, германски халкъа къаман вахара лазар деш долча дешай ларда тIа, шойла раьза а йолаш, Германски Конфедераци хьаяр. Цу хьакъехьа Германски Демократически Республикас, эггара хьалха, хиланза даргдоацаш лерхI, юкъара политика дIаяхьа Германен федеративни Республикаца ер дешаш дувца:

1. Германен территорен тIа атомни бомбаш, кхыдола атомни герз хьадар а, уж моттигашка дIа-хьа хьежадар а соцадар, иштта атомни тIемах йола пропаганда соцаяр.

2. Германски шаккхе а паччахьалкхе йоагIача тайпара НАТО-неи Варшавски договора организаценнеи юкъера хьаялар, дерригюкъара эскаре ваккхар дIадаккхар вIаший эскара дукхал къостаяра соглашени яр.

3. ВIашагI кхийтта е къаьст-къаьста йиъ паччахьалкхенага, этапаш а еш, кастта ерригача Германера эскараш ара даха аьнна кхайкарал дар. Цу дешашта тIехь ГДР-н а ФРГ-н а соглашени оттаяро Германски Конфедерацен юхь дIайолаергъяр.

Советски Союзо хьалалоац Германски Демократически Республикан, хIанз укх сахьате Германен машаре тIехьа тIа доагIачун а Европе машар чIоагIбара а хьашт дола, Германи демократически вIашагIтохара бизза никъ хьахьувкха уж предложенеш. Германски халкъа кертера къаман декхар мохк вIашагIтохар къоастадара гIулакха тIехьа Германски Демократически Республикас Германен федеративни Республикаца цхьан уйлан тIа яла хьепа къа даькъал а дувцаш, Советски делегацес дIакхайкадир, СССР-о шийна могар дергда ГДР-и ФРГ-и вIаший шойла дегIал яхарнеи цхьан уйлан тIаяларнеи. Советски Союз йоккхача йиъ паччахьалкхенах германски шинна а паччахьалкхенашца дипломатически гIулакхаш леладу цхьаI мара йоаца паччахьалкхе я.

Советски Союзо боккха лоархIам бу, Европе машар Iалашбара хьашта тIехь, дерригача германски халкъаца чIоаггIа доттагIлен гIулакхаш леладара. Цунга хьежжа, Германски Демократически Республикаца вежарий доттагIлен бувзамашца ювзаенна йола, СССР гIерт вIаший тешаш а болаш, Германен федеративни Республикаца а дика гIулакхаш леладе. Германски Демократически Республико лерхI, СССР-аи ФРГ-и юкъе цу тайпара гIулакхаш оттаро Германи вIашагIа тохара дош къоастаде хиланза даргдоаца хьалаш хулийтаргдар. Цхьабакъда, Германен федеративни Республикан хIанзарча правительвос, германски халкъа къаман хьашташ теркал а ца деш, ФРГ-и СССР-и юкъе дика гIулакхаш оттарна духьаленаш ю.

ОагIонаша, уйла цаI йолаш чIоагIдир машар безаш а демократически а паччахьалкхе хургйолаш Германи юхавIашагIтохарах йола кертера духьале я ФРГ-н правительствос Малхбузен Германе ремилитаризаци е а Малхбузен Германех агрессивни Североатлантически блока тIема атомни база е а тIалостаяь йола хIанзара политически курс. Из милитаризаци яра курс дIахьош я керда тIом кийчбара духьал латта демократически низаш теIадарца. Из бакъду цига Германен Коммунистически парти ца лелийташ соцаяро. Цу курсо кIоаргъю германски шин паччахьалкхен юкъера юкъ, Европерча машара а немецки халкъ кхерамах лорадара а кхерам тIаоттабу, ФРГ милитаризацени атомни герзаца кийчъяреи новкъа дIахо мел ух, малхбузен паччахьалкхений агрессивни группировкех цо ше дуккхагIа мел ювз, халагIа хургда юхавIашагIтохара декхар кхоачаш де, хIана аьлча ФРГ правительствон цу тайпарча политико германски шаккъе паччахьалкхе машаре а демократически а наькъаца юха вIашагIа тохара лард йохаю.

Шинна оагIоно аланза даргдоацаш лерхIаш да ГДР хьаштийи республикан къахьегамхошта социальни доккхаденнарий счетах Германи юхавIашагIа тохарах къамаьл хила йиш ца хилар. Германски дош къоастадара духхаьл цхьа никъ мара бац — из ба хIанз йолаш йола германски ши паччахьалкхе вIаши дегIал яхареи царна юкъе переворот хилареи никъ. Ерригача Германен хьакъехьа дола дешаш къоастадар немецки къахьегамхой машар безаш йола суверенни Германски демократически Республикан паччахьалкхе юкъе йоацаш хила йиш яц.

* * *

СССР-а а ГДР-и а делегацеша, цхьа уйла йолаш йоах, пролетарски интернационализман принципай а марксизманленинизман идеяшта тешаме а хиларах йолча ларда тIа чIоагIлуш йола социалистически лагера мехкий цхьоагIо социализм хьалъяра новкъа даьнна дерригa мехкаш толамашца дегIадоагIарг хилара тешшамера гаранти я.

Шинна оагIоно дIакхайкаду социалистически паччахьалкхений лагера кхотаялар машара, кхерамах лоравалара, социализм хьалъяра толамий лоархIаме хьал да.

Советски Союза халкъашта гу Германски Демократически Республика Европерча машара тешам бола бастион хилар. Малхбузен Германе хIанз отташ латта хьал — бахьан долаш Германски Демократически Республика Европе машар лорабара гIулакх чIоагIдарна лоархIаме мел дар леладе дезаш я. Малхбузехьа социализман мехкий лагера форпост йолча Германски Демократически Республикас социализм хьалъяраи машаре демократически паччахьалкхе еш Германи юхавIашагIа тохараи тIехьа лоаттабеча къовсамо из йизза хьалалоац социалистически паччахьалкхенаша.

Шинна оагIоно чIоагIдир социализман низаш ший доакъашхой кхерамах лорадар Iалашбеча, Варшавски мехкий договора цхьоагIо а дIахо чIоагIдарна шоашта могар де. Цар юха а чIоагIдир, Варшавски договора союзнически декхарашка хьежжа, Советски Союзои ГДР-си цхьана лорадергда Германски Демократически Республика кхычарна кара ца хилар цун доазонаш дохадар могийтаргдац, ГДР-н къахьегамхой маьрша къахьегами цар яьха демократически бокъонаши йохае гIертачоа меттахьа хIама а тохаргъя.

Шинна оагIоно раьза а хинна белгалду СССР-аи ГДР-аи юкъера доттагIален гIулакхаш толаме дегIаахар а, хIаьта уж йизза нийсахои суверенитетеи, чухьара гIулакхашта юкъе ца лелхареи лерхIаш долга а. ГДР-аи СССР-аи юкъера гIулакхаш хьалдеш да пролетарски интернационализман ларда тIа, кхотаеннача вежарий барт-цхьаоагIон тIа, экономикан а, политически а, культурни а областашка вIаьши болча тешамаца чIоагIдаьча гIо-новкъостала тIа. Ужаж кердача тайпара гIулакхаш да, конъюнктурни хетаращца доацаш, юккъарча социализм хьалъяра хьашташца, халкъашта юкъера машар чIоагIбара декхаращца леладеш дола гIулакхаш.

Германен социалистически едини партен а, Германски Демократически Республикан Правительствон а делегацес аьлар, шоай Советски Союзаца дола дохалургдоаца доттагIал дерригача немецки халкъа вахара гIулакхаш къоастадара кийчо я.

(Юхедисаьр 2-ча оагIон тIа да).

Советски Социалистически Республикай Союза Партийно-Правительственни делегацес, Германен социалистически едини партени Германски Демократически республикан Правительствани делегацешца вIаший даьча къамаьлех йола

ЦХЬАН ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

(ДIахододар)

СССР-ан Германски Демократически Республикан юкъера вежарий доттагIал шинна оагIоно лоархI шинна мехка халкъий исторически боккха толам а, хIаьта Советски Союза дерригача немецки халкъаца доттагIален гIулакхаш чIоагIдалара, дегIадара кIийле а.

ОагIонаша раьза а хинна, белгалду укх шера январа бетта Москве СССР-ан ГДР-ан правительственни делегацешта юкъе переговораш хинначул тIехьагIа лоархIаме шинна мехшашта юкъера гIулакхаш тоадалар. Кулгаш яздир чIоагIа лоархIаме договораштеи соглашенештеи; масала, советски эскар ГДР территорен тIа хилара хьакъехьа йола соглашени, Консульски договор.

Шинна мехка делегацей переговораш дIахьош дийцар СССР-ан ГДР-ан юкъера гIулакхаш тайп-тайпарча областашка тоадара а дегIакхувлара а эшамаш.

Делегацеш дIа-хьа къамаьл дир СССР-ан ГДР-ан юкъе махбара хьакъехьа, хIаьта раьза йолаш белгал а даьккхар 1957 шера 7 январа Советски Союзеи Германски Демократически Республикан Правительственни делегацеша Цхьан яь заявлени араяьлча денз СССР-ан ГДР-ан юкъера махбара гIулакхаш кхы дIахо а тоалуш латтар. Из гучадаьлар, масала, товарооборот лоархIаме шеръялара хьакъехьа йолча 1957 шера торгови соглашенех.

Делегацеша барт бир, гарггарча хана, Берлине СССР-ан ГДР-и юкъе кхаь шера — 1958—1960 шерашка вIаши товарашдохкара хьакъехьа переговораш е. Цу переговораша чIоагIъергйолча соглашенес белгалдергда Советски Союзера Германски Демократически Республикана дезаш дола товараш дIакхахьар, масала, кхеран кIора, кокс, аьшка руда, чон, Iаьржача металий прокат, бос бола металлаш, апатит-концентраташ, мехкадаьтта, хьу, тха, боамбий, ялат, кхыдола дуача хIаман товараш а, хIаьта Германски Демократически Республикера Советски Союза эшаш йола промышленностен продукцеш, масала тайп-тайпара машинаш, кемаш, прибораш, апараташ, кабельни изделеш, кхыйола оборудовани а, материалаш а, товараш а.

Цул совх, гаргарча хана оагIоний викалашта юкъе махбареи форда наькъий хьакъехьа Договор е переговораш хургъя.

Экономически вIаьший цхьан къахьегар тоадалара керда этап хургъя машиностроительни кхыйолча промышленностанеи отраслай кооперировани; из тохкаш болх беш я шинна мехка планово-экономически органаш.

Шинна мехка экономически дегIаяра гIо — новкъостал дара Iилман технически информацеш, хIаьта конструкторски говзалаш дIа — хьа хувцар лоархIаме да. Шинна оагIоно белгалду толаме дегIадоагIаш дола СССР-еи ГДР-еи цхьан къахьегар эшамаш кхоачашдарал совх, шинна мехка экономика кхы дIахо дегIаяр лоархIаме хилар. Масала, ГДР цо вIаштIехьадоалийт ший предприятешта эшаш йола бедал а, царна болх а Iалашбар, хIаьта цун промышленни продукци йоххар а кхоачашду.

Культурнии Iилман-технически доттагIален бувзамаш ССР-ан ГДР-ан юкъера гIулакхаш тоадалара лоархIаме хилар белгал а даьккха, шинна оагIоно соцам бир уж бувзамаш шербара эшаш бола болх бе аьнна.

* * *

Советски Союза Коммунистически партеи Германен социалистически едини партеи викалаша йийцар шоай партей положени, шинна мехка политически хьалаш, ССКП-еи ГСЕП-еи кхы дIахо цхьан къахьегар, хIаьта мехкашта юкъера болхлой болама актуальни гIулакхаш.

ССКП-еи ГСЕП-еи викалаша даьча къамаьлаша гучадаьккхар масса оагIорахьара цу мехкий уйлаш цхьатарра хилар. Шинна партес СССР-еи Германеи болхлой класса хьалхашка, масса мехкий къахьегамхошта хьалхашка шоай сийлен декхарах лоархI хадданза Советски Союза Коммунистически партенеи Германен Социалистически едини партенеи юкъера доттагIал чIоагIдар, СССР-еи — дунен тIа хьалха социализм оттаяьча мехка, Германски Демократически Республикаи — Германен историен чухьа хьалхарча болхлойи ахархойи паччахьалкхен юкъера вежарий бувзам чIоагIбар.

Переговораш еча хана ГСЕП викалаша ССКП викалаш духтIабаьхар ГСЕП III конференцеси ЦК пленумаши ССКП XX съезда соцамаш беррига мехкашта юкъерча коммунистически болама чIоагIа лоархIаме хилар белгал а даь, цу соцамий хьакъехьа лаьца дуккха мероприятеш кийчъярах. Цу мероприятеша кхоачашгически а балхаш тоадар, паччахьалкхен аппарата структура цхьалхане яккхар а, цун болх тоабар а, хIаьта ГДР экономика къахьегамхой вахар и кхы даIхо тоадергда партийно-организационни идеолодарна. Цул совх, ССКП викалаш духIабаьлар ГСЕП ЦК 30 пленума Германи юхавIашагIтохара а Европан халкъашта машареи кхерамзеи Iалашъяра а хьакъехьа болча соцамех.

Цу дерригача белгалдаьхача соцамашцаГерманен социалистически едини парте, Ленина партийни вахара принципаш кхоачаш а еш, социалистически гIишлонаш хьалъеши, наьха творчески инициатива шеръеши, уж социализм оттаярнеи, дунен тIа машар оттабарнеи партена гонахьа гулбеши лерттаIа доалдарца доккхий толамаш даьхад. Укх шера июнь бетта хиннача ГДР мотигашкарча депутатий харжамаша хьахьеккхар демократически Германен национальфронта котъялари ГДР-а къамаша Германен социалистически едини партен политика хьаллацари.

Шинна а делегаце белгадаьккхар германски миллитаризмани тIема кхерамани духьал а машареи демократически ларда тIа Германи вIашагIъена а лоаттадеча коъвсамашта немций болхлой классан цхьоагIо чIоагIа эшаш хилар. Германера Малхбоалехьареи Малхбузехьареи болхлой тIехь-тIехьагIа дукхагIа теш уж декхараш кхоачашдарна барти цхьоагIон езараха. Цу наькъаца боккха низ вIашагIкхетаргбар, хIаьта Германера дукхагIа бола нах цунна тIехьа а оттаргбар. Болхлой классан къовсама цхьоагIон духьале лелаеча ФРГ-н социал-демократически партен гIозараша шоай лоIамах а лоIамза а немций къаман хьашташ кхоачашдарна новкъарло а ю, Малхбузен Германен империалистически низий халкъан духьалара политика хьал а лоац.

ССКП викалаша ма-дарра дIадийцар ГСЕП викалашка советски союза промышленности юрта боахами лакхбара гIулакхаши, промышленностани гIишлонашний управленеш хувцари, ССКП ЦК-а июнски пленума соцамаши, Советски Союза къахьегамхошеи вежарий коммунистически а болхлой а партешеи уж соцамаш цхьа барт а болаш хьаллацари.

ГСЕП викалаша хьааьлар Центральни Комитет а ГСЕП членаш а ССКП ЦК-а июньски пленума соцамашта раьза хилар, цар белгладаьккхар партен духьалара Маленковеи, Кагановичеи Молотовеи группа тучаяккхара, дIахо йодача хана массаогIорахьара Советски Союз а еррига социалистически лагера чIоагIъярахи, дIахо дунен юкъера болхлой болам дегIабарахи, дунен тIа машар оттабарахи йола ССКП XX-ча съезда лини, дIаяхьарна эшаш дола лоархIамера гIулакх хилар.

ВIаший даьча къамаьлашта юкъе дакъалаьцараша белгалдаьккхар шинна а партен мугIарашеи кулгалдеча партийни органашеи ленински цхьоагIо дIахьорг хиларах партен тIема цхьоагIо — цун эшабертбоаца низ бохабе гIертаращцеи партен генеральни лини дIаяхьарна новкъарло е гIертаращцеи къовсам лоаттарг хилар а.

ССКП-еи ГСЕП-еи викалаша хиланза даргдоацаш лаьрхIар, партийни мугIарий цхьоагIо чIоагIъярнеи, коммунистически болхлойи партешцара барт чIоагIбарнеи, дIахо йодача хана, болхлой классан мостагIий идиологена карабахар хьахьокхаш йолча, ревизиазман духьала хадданза къовсам лоаттабелга. Шинна а партес цIаккха а машар боацаш къовсам лоаттабертба партецара нах хийрбеш йолча сектиканствацеи, косностацеи, догматизмацеи.

Шинна а делегаце тешал ду, империалистически реакционни низаши масса тайпара ревизионистски а оппортунистически а элементаши коммунистически, болхлойи партеи барт бохабе гIераташехь а, дунен юкъера коммунистически болама цхьоагIо чIоагIъяларна. ССКП-еи ГСЕП-еи шоай юкъара сийлахь декхар лоархI дIахо йодача хана еррига коммунистически и болхлойи партен цхьоагIо чIоагIъяри, пролетарски интернационализмани марксизман-Ленинизмани ларда тIа уж вIашагIтохари. Шинна парте чIоагIа лоархIам бу дунен юкъерча коммунистически болама керттерча дешай хьакъехьа цхьан деча болхий, къаьстта лоархIам болаш я социалистически мехкий коммунистически болхлойи партей деча балхийи, а уйлай а цхьоагIо.

Шинна а парте бакъ ду укх шера 1—2-чи августа Советски Союза Коммунистически партен ЦК-ни Правительствани делегацени Югославера Федеративни халкъа республикан Коммунистий союза ЦК-ни правительствана делегации юкъе хиннача къамаьлаша социалистически мехкийи цар коммунистически болхлойи партейи цхьоагIо а дунен юкъера коммунистически болама гIулакх а чIоагIдаь хилар.

ВIаши даьча къамаьлашта юкъе дакъалаьцараша хьааьлар ССКП-ни ГСЕП-ни тоссаденна вежарий хьоашал дIахо йодача хана чIоагIалург хилари цхьанна а мостагIий тийшача балхашта шинна партен а кхыча мехкий вежарий партен а юкъера балхийи уйлай цхьоагIо йохалургйоацалгеи.

Къамаьлашта юкъе шинна а партен викалаша дийцар дIахо йодача хана шоайла вIаши информации партийни балха опыти терг хилар а Советски Союзеи ГДР-и массови организацейи юкъера бувзам шербе безалга а.

* * *

Советски Союза Партийно-правительственни делегаци Германски демократически республике хиларои шинна а партени правительствони викалаша даьча къамаьлашеи хьахьокх Советски Союзаи, Германски Демократически Республиканеи ССКП-еи, ГСЕП-и юкъе шинна мехка къахьегамхойи дерригача мехкий паччахьалкхенийи, дунен юкъера болхлои боламани, машараи, дерригача дунен тIарча халкъашта юкъера доттагIал тоадарнеи эшаш дола хьоашал чIоагIдалар.

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета Хьалхара секретарь
Н. ХРУЩЕВ

Советски Социалистически Республикай Союза Министрий Совета председатела заместитель
А. МИКОЯН

Германен Социалистически Едини партен Центральни Комитета Хьалхара секретарь
В. УЛЬБРИХТ

Германски Демократически Республикан Премьер Министр
О. ГРОТЕВОЛЬ

Берлин, 13-гIа август, 1957 шу

Iадика хийла шун, доттагIленца вай юха вIашагIакхетталца

Дерригдунен кагийрхойи, студентайи VI фестиваль торжественни дIакъовлар

Пхийтта дийнахьа В. И. Ленина цIерах йолча центральни стадионе эйяь лаьттай Дерригдунен кагийрхойи, студентийи VI фестивала кIай байракх. Пхийтта дийнахьа дуккхача мехкашкара мехкарийи, кагий нахи хьоашала тIаэцаш лаьттай Москва. Дицлургдоаца денош дар уж, музыка, илле, белара, ловзара, сийрдача цIай, эггара чIоагIагI йолча доттагIален уйлай денош дар уж.

Цу цIайе а митинге а вIашагIкхийттача, дискуссеш еча хана кагийрхоша кхайкарал дора шоаш машараи доттагIалеи тIера хилара. Из яр йоккха, цхьаккха а хIаманца нийсъе йиш йоаца кагийрхой, атомни герз дIадакха яхаш, машар, машар мара эшац тхона яхаш кхайкарал деча викалий манифестаци.

КIиранди, 11 августа — тIеххьара фестивала ди дар. Делегаташ чу бола дуккха автобусаш юха а тIайолаелар Центральни стадиона. Шоай къаьнарча доттагIашка санна моаршал хеттар москвичаша доазол дехьарча кагийча нахагеи мехкарашкеи.

Къонала цIай, машар безача кагийрхой цIай Москвас хьоашал тIаэцаш санна хоза накъа а доакх.

... В. И. Ленина цIерах йола Центральни стадион. Адамех йизза я йоккхача спортивни аренан трибунаш. Укхаза бахка йиш ца хиннараш телевизораштеи приемникаштеи гонахьа гулбеннаб. Еррига Москва гулъелча санна хет укх Деригдунен фестивала тIеххаьрча денага хьажа.

Дукха ха, яллалца дийттача аплодисменташца эйду гулбенбараша А. Б. Аристов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Я. Э. Калиберзин А. Н. Косыгин бахкар.

Марша оазаща гучабоал баьццарча стадиона арен тIа фестивала Дунен Халкъий юкъарча комитета членаш. Фестивале дакъа лоацача мехкий тайп-тайпара байракхаш а йолаш гучабовл знаменосцаш. Уж могIарах нийслу стадиона юккъе.

Фестивала Дунен Халкъий юкъарча комитета член волча фестивала Советски комитета председатела С. К. Романовскес лоаццача къамаьлаца хьаел торжество. Укх цIайя йIовхало кхы а чIоагIагI дог ураоттадергда кагийрхойя масса а мехкий халкъаштеи кагийрхоштеи юкъера машар, доттагIал чIоагIдара беча балха, дикагIа дола вахар оттадора.

Цул тIехьагIа къамаьл дир фестивала Дунен Халкъий юкъерча комитета член волча Дерригдунен демократически кагийрхой федерацен президента Бруно Бернини. Цо Iойийшар VI Диригдунен кагийрхойи студентийи фестивала Дунен Халкъий юкъерча комитета заявлени.

— Деррига дунен тIара хьамсара доттагIий!—йоахар заявленес — Чакхйолаш латт вай башха дика йола VI Дерригдунен кагийрхойи студентийи машара, доттагIала фестиваль. ДIадахад тIехдика дола, вайна цхьаннена а цIаккха дицлургдоаца 15 ди. КIоаргача маIанах дизза дола денош дар уж.

Вай, 34 эзар кагий нахеи мехкарийи — 131 мехка миллионаш хулча кигийрхой викалаш, фестивале вIашагIкхийттад кагийрхоша саготду дукха вахара гIулакхаш дувца, уж миччахьа баха а, малагIа ди лелабеш ба а, малагIча къамах ба а къеста ца деш.

Вай фестивала девиз — машареи доттагIалеи я йоах дIахо заявлене тIа. Цудухьа укхаза боацачар а цIай да яр. Яр да дерригача дунен тIарча ираз долаш йола кхоане машарцеи доттагIаленцеи Iалашъе безам болча кагийрхой цIай. ХIара фестивала дено хьахьокхар вайга мел чIоагIеи дохаргдоацаши да дерригача дунен тIа машара къовсам лоаттабеча масса а мехкий кагийрхой доттагIал. Вайна дикагIа хайра тайп-тайпарча дунен оагIонгахьа бахача наьха юкъара цхьа гIулакх долга — баха а къа хьепа а машара сигален кIал. Хиросима атомни бомбардировка яь ха белгалйоаккхаш лоархIаме вIашагIкхетар хиннад вай. Цун доакъашхоша хьадийхар кхы ца гоадеш атомни термоядерни герз дIадаккхар.

Заявленес VI Дерригдунен фестивала итогаш вIашагIтох, цун толам дунен дукхача мехкий кагийрхой организацей цхьан яьча йоакхон толам хилар а белгалдоакх. Цун тIа дега чура баркал оал советски кагийрхошта, москвичашта фестивала доакъашхошта а хьаьшашта а дицлургдоаца гIулакх дарах.

Заявлени кхоачалуш йоах: «Машареи иразе хургдареи хьалде йиш я, нагахьа санна халкъаши кагийрхойи, фестивале бIаргадейннача бесса, масса хана а доттагIаленца бахе. Халкъий кагийрхойи доттагIал — машара лард я. Масса хана а массанахьа а чIоагIдергда вай воай доттагIал, цхьан вIашагIкхийттача низаща латтан букъ тIа дега гIозеи иразеи бола машар оттабоара духьа!».

Фестивала халкъий юкъерча комитето тIадиллара С. К. Романовскийс кхайкаду VI Дерригдунен кагийрхойи студентийи машара, доттагIален фестиваль дIакъовлар. Гул мел беннараш цхьатарра бIарахьож къулбехьарча трибуна бухьа тIа. Цигача мачте тIа— московски къонала цIайя стяг я. Из шорттига Iолохлу. Фейерверка залп къувкъ. Эйянна йоаккхача демократически кагийрхойи Гимна мелоди хоз. Илли оал Европан, Азен, Американ, Африкан, Австрален кагийрхой викалаша.

ЦIераш йовш латт. ВIашта духьала ягIача коанаIарашкара ара иккха сийрда сердал, лоаладаь дошу санна стадионе гIолла дIаярж. Из дар лотадаь булаваш бе а дохкаш, арабейдда мехкарий. Мехкарий — гимнасткий ловзараш долалу. Боадончухь фосфора цIера сердало IалаьмаIе сийрда яьккхар малхбоален трибуна. Эзараш йолча тайп-тайпара бесаш долча байракхалгех «мир» (машар) яха дош оттадеш дола доккха кхо алап дул. Из дош дул эрсий, английски, французски, китайски, испански, немецки меттала. Цул тIехьах трибуна тIа гучадоал боккхача кхокха сурт, цунна тIеххьа фестивала эмблема тIа яздаь: «Машари доттагIали бахьан» яха дешаш.

Гой бIарахьежараштa хьалхашка эттар шершаш бола зизаща бегаь бокха кIувс — малхбоален трибуне багIача физкультурникаша масса долча бесаьй байракхалгаш хьалхьокх. Лаккха сигал урагIа бахар эзар оаз йола лувкхера. Лаьттан бургаца халкъаша бахкийтача кагийча наха а мехкараша а, кулгаш а лаьце, Iодика ювцаш, цIаькхаз а цIаькхаз а, дув буаш санна, юха оал, дукха дезеи массане кхетадеши дола, ши дош: «Машар», «доттагIал»...

ЦIай йисте даьлча, кагийча нахеи мехкарашеи стадиона скверaш а, аллеяш а, Москвахин берда йистош а хьалъйизар. Фестивала тIеххьара ловзар доладелар. Безаме бела къажар, сакъердаме... ЧIоагIа, чIоагIа кулгаш лувц. Кагийча наха, шоайла къастош, йоахар: Iодика хайла шун, юха вай вIашагIа кхетталца!

ГIишлошхьалъерий ди дездир

Шийна чуIе цIенош хьалдира болх аттача баьннаб Долаков Силейма.

10-ча августа сарахьа 7 сахьат доалаш дика кийчбенна дуккха нах бар Кирова цIерагIча салаIара а культуран а паркагахьа Iо тIа ухаш. Укхаза хала езаш гIишлош — хьалъерий ди дездара торжественни собрани яр. Парка коа наIарашка хьалтеха доккха лозунг доал цо йоах: ««Моаршал да гIишлонхошка» Парке дIачуваьлча аьрда оагIорахьа вIашагIъелла гIишлошъерий выставка я. Выставка тIа республикерча гIишлошъерий предприятей материалаш: сборни железобетон, блокаш, тховна тIа ехка тайптайпара кирпишкаш, иштта кхыйола материалаш, деталаш я нах чIоагIача безамца хьеж царга.

Шоай праздник дездарга кийчлуш хьалхле лелаеча предприятеша доккхий толамаш даьхад. № 12 йолча треста кхоалагIча управленен коллективо Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 40 шу дизара социалистически Ерригсоюзни яхь дIахьош лоаттабеча къовсама юкъе котало яккхарца шоллагIа моттиг лаьцай. № 18 йолча треста гIишлош-монтажни управленес ший ворхI беттара план 40 процент тIеххоачашъярца дIа-юха тела цIе байракх яьккхай.

Октябра 40 шу дизара сийна лоаттаеча социалистически яхьа юкъе белгалбаьнна дика балхаш деш дуккха а штукатураш, плотникаш, каменщикаш иштта кхыбола гIирсаш ду болхлой ба вай республике. ДукхагIчарна бовзаш ба № 12 йолча треста кхоалагIча управленен штукатур нов. Тийцов, бетоншица нов. Герасимова, штукатур йола нов. Хасаева каменшикаш Батиева, Хаджиева, № 18 йолча треста гIишлой управленен каменщик нов. Сарычева иштта дуккха а кхыбараш. Выставке дакъа лоацаш йолча гIишлош еча № 12 йолча, № 18 йолча трестий, «Грознефтезаводстрой», кирпишкий заводий управленен дикагIа бола, цIи хеза болхлой тIаболаш сийлен доскаш да выставке хьахьокхаш.

7 сахьати 30 миноти яьлча дIайолалу торжественни собрани. Доклад ю Нохч-ГIалгIай экономически района Совнархоза председатела заместитель волча нов. Павловс.

Доккхий декхараш да Коммунистически партеси Советски правительствоси гIишлошъераштa хьалхашка оттадаьраш — укх юххера 10—12 шера вай мехка чубаха цIенош ца цатоъалга дIадаккха.

Къаьстта лоархIамера декхар да вай республикан хьалхашка цу хьакхъехьа латтар. Шолжа-ГIалий чу а юрташка а хьалде дезаш эзараш цIенош да, царех эппара дукхагIа цIенош нохчаштеи гIалгIаштеи де деза.

Коммунистически партеси советски паччахьалкхенои ца хаддаш уйла ю советски халкъа хьал, вахар тоадарна.

ХIанз советски халкъ Октябрьски революцен 40 шу далар сийленца дезде кийчлуш доаллача деношка шеко яц советски гIишлош хьалъеш бараша балха керда коталонаш яхарца шоай моттиг дIалоацарг хиларах.

Т. ТЕБОЕВ.

Капитон ЧАХКИЕВ.

ДАЬХЕН IУЙРЕ

Iуйре сийрда яьнна йоагIа —
Машаре ба хьо, са мохк.
Фордал дехьа ба—кха чIоагIа
Дапа кхоабаш Iаьржа дохк.

Хьа лаьчаш да сигал кхесташ,
Дунен машар цар лоро.
Кура дек уж мехко хьесташ.
Кура воах цар декаро.

Даьхе, даим кот хьо юйла,
Хьегача къин доахаш сий!
Лаьттар цхьаккха Iаьржа уйла
Хьа лаьчашта унзар йий?

Баьрче воаккх Iа маьрша
хьаьша,
Воацар ваьхав кертах ший.
Хьо тIемашца яьккхай даьша,
Мехкадаьд хьо бахьан цIий.

Фордал дехьа ба—кха чIоагIа
Дага кхоабаш Iаьржа дохк.
Хьо кхы сийрдах боалаш
боагIа,
Даькъал хилба хьо, са мохк!

Лакхарча хьокхамашца ду балхаш

Юкъарча хьайбашта доакъар кийчдара болх дика дIахьу МагIалбика районерча Чкалова цIерах йолча колхоза колхозхоша. Цар хIара денна кхоачаш а тIех кхоачаш а ю силос йоллара план.

Цу колхозе къаьстта дика болх беш я новкъост Таласов Михаила кулгал деш йола бригада. Цу бригадан планах йолла езаш хиннар 900 тонн силос яра, тIаккха цар шоай таронашка а хьежа тIалоацам бир 1100 тонн силос йолла. Цо таро хулийтаргья колхоза юкъара хьайбаш Iан замалахь доакъарца кхоачам боллаш Iалаше. Из бригада хIанзале 800 тонн силос елла яьннай.

— Оаха балха тIа коталонаш яхара бахьан да, — йоах бригадира Таласовс, — тха бригадерча кагийрхоша дика балхаш деш хилар. ТIех дика балхаш деш ба къона колхозхой Бадулина Мария, Киселева Анна, Халина Надежда, Обухова Алла, Холина Татьяна, иштта кхыбараш а. Кагийрхоша дика болх бара бахьан долаш цу бригадас буртиг бола ялат чудерзара болх колхозе эггар хьалха йисте баьккхар.

Цар беча балхага хьежжа дика пайда хул колхозхошта. Царна хьалхарча ах шера авансах лу цхьан къахьегама денах 3 кило кIа, 500 грамм мукх, диъ-диъ сом ахча.

Иштта дика болх барах къоначa колхозница Бадулина Марияс авансах хьалхарча ахшера ийцад 910 килограмм ялата а 1040 сом ахча а.

Шоай балхаш дика дарца Чкалова цIерах йолча колхоза таро хул хьал долаш а культурни а баха.

А. АХМЕДОВ.

А. ХАМХОЕВ.

МАШАР ИЛЛИ

Сийрда довла машар дешаш,
Маьлха зIанараш санна.
ЦхьоагIонца гIовтта дунен
адамаш,
Тхона тIом эшац, аьнна.

Халча тIемо, воча тIемо
ВоIах нана елхаяьй,
ГIийла бой даь, юхе бита
Даьх дезал хьогабаьб.

Дуненна йовз вай байракхаш,
Сигалар сийрда седкъий мо.
ЦIенча дегашца долхаш да вай,
Адамашта гойташ тIема во.

Дицденнадац вайна топий
таташ,
Уж хIанз а вай лергашка латт,
ТIема кхерам лоаттабераштa
Вай боккха низ духьал латт.

Сийрда довла машар дешаш,
Мьалха зIанараш санна.
ЦхьогIонца гIовтта, дунен
адамаш,
Тхона тIом эшац, аьнна.

Организационнии политически болх кердача декхарий лагIа тIа баккха!

Советски Союза Коммунистически партен XX-ча съездо къаьстта белгалдаьккхар, халкъий цхьатарра бокъо а доттагIал а хиларах латт Советски лоаттама чIоагIалени эшалург ца хиларен йохалургйоаца лард. Ленински къамий политика лорзагI ца йоахаш нийса дIакхахьарах советски халкъо дерригдунен — исторически коталонаш яьхай.

Партен Центральни Комитетои Советски правительствоси, ССКП XX-ча съезда соцамашца кулгал а деш, гIалмакхой, къоаршой, боалкхарой, нохчий, гIалгIай халкъий йохаяь хинна бокъонаш юха метта а оттайир, царца лелаяь хоарцонаш дIа а яьхар. СССР-а Лакхерча Совета VI-ча Сессес Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика юхаметта оттае закон чIоагIдир.

Коммунистически партеси Советски правительствоси вай вахарчухь дIахьош йолча къамий ленински политикан котъялара дизза тешал да уж соцамаш. Парте доккхийча а зIамгача а къамий доттагIал чIоагIдарна йола партен къамий ленински политика, хIара къаман теркам бар масса долча къамий экономикеи культуреи массе оагIорахь дегIаяр, уж да йоккхача Советски Союзах къахьегамхой кIоаргга тешам болитараш пролетарски интернационализман принципах латт. Из политика вай вахарчухь дIакхахьаро вай дукхача къамий паччахьалкхен исторически карах даьннараш Iалаш а дир, вай мехка коммунистически общество хьалъяра гIулакха керд-керда толамаш дахийта таро а хилийтар.

Нохчий а гIалгIай а автономи юхаоттае аьнна закон чIоагIдаьча хана денз 6 бутт баьннаб.

Укх деношка хиннача аргIах йоагIача Нохч-ГIалгIай ССКП обкома пленумо дийцар «Нохчийн гIалгIайи халкъий автономи юхаметта оттаяра лелара» дош. Пленума балха юкъе дакъа лоацаш вар ССКП ЦК Президиума члений кандидат, ССКП Центральни Комитета секретарь н. Поспелов П. Н.

ССКП ЦК-аи Правительствони соцамаш кхоачаш а деш, партен обкома а НГIАССР-е гIолларча Оргкомитето а нохчий а гIалгIай а нах цIа боалабара а, уж балха хьожабара а дукха гIулакхаш вIашагIа дехкад. ХIанз укх сахьата республике цIа кхаьчаб 130 эзар гарга саг.

Российски федерацен правительствос Нохчий-ГIалгIай АССР-а гIишлонаш хьалъе доахан а хIамаш а эца дукха ахча хьахийцад. Къаьст-къаьстача дезалашта цIенош де хьахийцай дукха гIишлонаш еча эша материалаш,— цемент, шифер, тIаюлла кирпишк, етта кирпишк, и. кх. дI. а. ХIанз тIеххьарча хана хьахийцай 30 эзар кубометр хьу. Колхозий оагIонгахьара транспорт яларца, моттигера гIишлонаш еча эша материалаш хьае новкъостал ду.

Белгалдаьккха да дукха а культурни а социально вахара а объекташ хьалъелга. Ханз укх сахьта дIахьош да школаш а, берий бешамаш а драматически театр а, телецентр а, кхы йола учрежденеш а хьалъелга.

Республика юха оттайича денз хьа республикан парторганизацен керттерчарех цхьа декхар лаьттад шоай цIа ухаш бола нохчий а гIалгIай а балха дIатарбелга. Укх сахьта царех дукхах бараш балхаш деш ба. Дукха а нохчийи гIалгIайи промышленносте а транспорте а балхаш деш ба, царех болх ховш а административно-боахама балха зеденнар долаш а бараш инженерно-технически балхаш тIа ба. ЦIабаьккачарех дукха а новкъостий юрта боахаме кулгала болх беш ба — колхозий председателаш, цар заместиталаш, тракторни а, арен а, гIишлоний а бригадашка бригадираш, совхозий а и. кх. дI. отделеней управляюшеш.

Юртабоахама производство диках дIаяхьарна а цун продукци совъяккхарна а Гумсен а, Наьсарен а, МагIалбика а, Шаьла а, ТIехьа-Мартен а, Хьалха-Мартен а Тийрка-Iистен а районашка совхозаш вIашагIтехай.

Партен а Правительствон а Нохч-ГIалгIай АССР юхаоттаярах бола соцам кхоачашбара гIулакхо дIадийхар берригa а партийно-вIашагIтохара а партийно-политически а болх лоархIам боллаш тоабелга.

Обкома а, горкомий а, райкомий а пленумашка, партийни активан собране юххьанцарча партийни организацей собранешка, кулгал деча болхлой совешанешка дIадихьад Нохч-ГIалгIай АССР юхаоттаярах дола тайп-тайпара гIулакхаш къестаделга.

Партен а правительствan а республика юхаоттаярах бола соцам дIакхетабарна юртий партен райкомашта новкъостал дарна а, вIашагIтохара а массово-политически а болх чIоагIбарна а Шолжа-ГIали парторганизацеши яхийта хиннай пропгруппаш, докладчикаш, агитатораш укх дIадодача шера йийшай итт эзарнел совх лекци. Цу балха керттера теркам тIабахийта хиннаб парте къамий политикан гIулакхашта къамашта юкъерча доттагIленна пролетарски интернационализманна а советски патриотизманна а, дунен юкъера а чухьара а политика кхетаяра гIулакха.

Политически агитацех дикках пайда балийтарна агитколлективашта юкъе эзаб нохчий а гIалгIай а агитатораш. Масса а районашка дIайихьай республикан къахьегамхошта юкъера политически болх чIоагIбарах дола агитаторий декхараш дувцаш районни а кустови а совешанеш. Нохчий а гIалгIай а металла вIашагIтехай гойтама агитаци. Дукхача тиражаца арахийцад СССР-а къамий доттагIалах йола, Сийлахь-боккхача Октябра 40 шу дизара сийна, ялат чудерзадарах йола, цIенош дарах йола, иштта кхы а лозунгаш. Нохчий а гIалгIай а метталара печатни пропагандан маIан лакхденнад. Июнь бетта денз хьа арадувлаш да нохчий метталара «Ленинан некъ» а, гIалгIай метталара «Сердало» а республикански кагийрхой «Комсомольское племя» а яха газеташ. Республике арадувлаш да 17 районни а, 20 многотиражни а газеташ, арадувлаш да 1600-нел совх пена а, сатирически а, световой а радио а газеташ. Шийболх дIаболабаьб исторен а метта а, литературан а Iилмтохкама институто.

Культурни - кхетама учрежденеша шоай болх кIезигадукха тоабаьб. Культпросвет болхлой районни совещанешка дийцад нохчаштеи гIалгIаштеи юкъе культуран учрежденеша деш дола балхаш. Цхьайолча районашка нохч-гIалгIай къона нах художественни самодеятельностанна юкъе бахаб. Итташ бола нохчийи гIалгIайи ба культуран цIеношка, клубашка, библиотекашка болх беш. Клубан болхлой курсаш чакхъяьннай, библиотекараш кийчбеш йола курсаш болх бе йолаеннай. Республике вIашагIъеллай къаман иллеи халхареи ансамбль.

Республика юхаоттаяра декхар кхоачащдеш, наха юкъе партийно - политически болх лакхбеш партийни организацес йовзаш йола коталонаш яьхай боахам хьалбарна, ялхлагIча пятилеткан шоллагIча шера планаш кхоачашъеш.

Республикан промышленносто ворхI беттара план тIеххьоачашъяьй. ДIадахача шера укх хана арахийцачунца нийсйича продукци хьаелга 11 процентал совгI тIехьъяьннай, колхозашеи совхозашеи лоацача хана ялат чуэцалга дир. Июла бетта 15 дийнахьа республикас кхоачашъйир паччахьалкхен ялат кийчдара а чуэцара а план (хьажкIиши дугеи доацаш). ХIанз дIахо додаш латт паччахьалкхенна планал совх ялат дIачулулга а дохкалга а.

Цунца цхьан партен обкома пленума тIа белгалдаьккхар республика юхаоттаяра дола доккхий кхоачам боацараши гIалаташи.

Бокъонца гуш да къамий автономи юха метта оттаяреи бIаьш эзараш бола нах хьалбоалабареи дола доккха гIулакх сихалца чакхдаккха йиш ца хилар, цу гIулакха эшаш я ший ха, хиланза яргйоаца кийчо, кIезига доацаш ахчеи материалаши, хIаьта эггара керттера дар — республика юхаоттаяра юкъе дика вIашагIкхийтта мамогга къахьегалга.

Партени правительствони соцамаш тIа белгалдаьккхадар Нохч-ГIалгIай АССР-е цIабахка безам хинна гражданаш цIабоагIилга вIашагIкхийтта цхьана, йоккха йоацача группашца, диъ шера де дезалга.

Из-м кхеташ да. ВIашагIтеха цхьана нах цIабаьхкача, цIабаьхка нохчийи гIалгIай чехкагIа Iоховшабергба, чубаха цIенош Iалаш сихах дергда, балхаца Iалашбергба, производственнии юкъара политически балха юкъе а озаргба.

Новкъа дале а, оттаяь йола бокъо массехказ толхаяьй. ЦIенхоштара кхоачам боацараш да, вIашагIкхийтта цхьана ца ухаш, нах цIа ахарий цIабаьхкараштa духьала баха нийса накъа ца бахари уж юрташка дIа-юха хьожабар планаца ца леладари.

Къаьстта во леладаьд цIабаьхкараш дIа-юха хьожабелгеи балха дIатарбелгеи Курчалойи, Ножай-юртеи, Саьсанеи, Шаьлеи иштта кхыйолчеи районашка. Партен Курчалойи Ножай-юртеи райкомий секретараш н. н. Абдуллаеви Абдурахманови из болх вIаштIехьа бакхарна меттел объективни бахьанаши халонаши я яхаш бар, хIаьта декхараш нийса кхетадича дукха а кхоачамбоацараш хург а дацар. Шолжа-ГIали тIеи МогIалбикеи сел дерригаш дика лелац говзал йола болхлой балхаца Iалашбар. Боахаман кулгалдеш болча цхьабараша хIамадац производства шеръярца къахьега могаргдолаш бараша мамогга дукхагIа къахьегаргдолаш.

Шоай балха юкъе дукха а кхоачамбоацараш ухийт Огркомитета дукхача отделашеи управленеи. ГIишлой материалий управленес цIенош дераш гIишлой материалашца Iалашбара план йохайир, из царах цу управленен начальник н. Орловский балхара дIаваькхар. н. Платоновс кулгал деш йолча оргкомитета планови комиссес а бу болх во.

Коммунистически партес ца хаддаш терко ю халкъа вахар тоадарна. ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои «СССР-е нах чубаха цIенош дар дегIадоаладарах» баьча соцамо оттадаьд укх юххерча 10-12 шера мехка нах чубаха цIенош ца тоъалга дIадаккхарна лоацача хана нах чубаха цIенош фонд дукхагI е аьнна. Вай республикан къахьегамхой, дерригa советски халкъ санна, раьза ба цу соцама. Цар шоай творчески низаш тIаухийтт гуча даханза дараш гуча а даьха царех пайда эцарна гIишлош хьалъяр дIахо а шердарна.

ХIаьта а цхьаболча советски а боахама а кулгалхоша боахама а культурни а гIишлош хьалъелга шорта леладу, нах чубаха цIенош деш йолча республикански а районни а организацей балхага мела хьеж, цар Iалашдаь дац моттигашкара гIишлош ю материалаш дукхагIа хьаелга.

ЦIенош делга къаьстта мела лел Шаьла, Хьалха-Мартан, ТIехьа-Мартан, Первомайски районашка. Шолжа-ГIали тIа хьалде оттадаьча 900 цIенах хIанз укх сахьте хьалдеш 178 мара дац. «Нохч-гIалгIайстрой» тресто (управляюши нов. Чернояров) горжилуправленен 32 квартира йола цIа хьалделга Iалашдаьдац. № 12 йолча гIишлош еча тресто (управляюши н. Смоглюков) 1957 шера чубаха дIадала дезаш хиннача 3780 квадратни метр йолча цIеношта меттел 896 кв. метр мара даьдац.

Трест хIанз а хьалде йолаеннаяц 97 квартира йола горжилуправлене ши цIа, «Нохч-гIалгIайпроекта» 27 квартира йола цIа. Шорта лел школаш, больницаш, учрежденеш, берий учрежденеш хьалъелга.

ГIишлошъяра материалаш ца тоъаш, хьалхарча хана хьа кIезига ухаш йоллашехь дукхагIа йолча райисполкомаша, колхозий, совхозий кулгалхоша моттигера гIишлош ю материалаш, царца эрз, ча, моттигара хьу, кирпишк мамогга юкъе яхьарна, уж кийчъярна де дезар даьдац.

Республика юхаоттаеш практически деча балхашта юкъе кхоачам боацараш хилийтара дукхагIа дола бахьан да организационно-партийни политически болх лоха лелабаьлга. Вай цхьайолча партийни организацеша мела леладу къаман кадраш хьалохилга а уж кхеелга а. Республика юхаоттаяра гIулакхаш дувцалга цхьайолча парторганизацешка организаторски болх барца леладац.

Массово-политически балха юкъе кхоачам боацараш хулийт. Баха нах ленински къамий политикаца, ваймехка халкъий вежарий санна доттагIалца бахарна болх мела лелабу. Вай хIанза а кIезига ба хIара денна беча политически балха юкъе нохчийи гIалгIайи, агитколлективашкеи, учрежденешкеи кIезига ба керда новкъостий, цо вай наьха метта лелабеш хала хулийт политически болх. ХIанз а квалифицированни болхлошца йизза кхоачашъяьяц, республикански газетаи, книжкай издательствони, радиои, редакцеш.

Цхьайолча районашка дика лелац культпросветучрежденей болх. Царех цхьаяраш е хIама ца деш я, е боагIа болх ца беш я. Кхал нахаи къонача нахаи юкъера болх мела лел.

Нохч-ГIалгIай республика юхаоттаяра партени правительствони соцамаш дика кхоачашдарна, цу гIулакха юкъера кхоачам боацараш сихагIа дIадахарна вай данза даргдац наха юкъера организационни партийни политически беррига а болх тоабар, республикан къахьегамхой политически производственни активность дIахо а лакхъярна экономикеи культуреи дегIайоалаярна, цIаккха а дохаргдоаца халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдарна партийни организаци оарцагIаякха.

«Ший къамий политико-йоах ССКП-а XX-ча съезда соцамаша — парте лийрхIад социализмо къамий эргало а оамалаш а дIа а ца йоахаш, хIара къамий экономика а культура а кхы а лакхайоаккх яха ленински положени. Парти тIехьах декхарийла я ший практически балха уж эргалонаш лархIа. Дагa лоаттаде дезаш да нохчаша а гIалгIаша а Къилбаседан Кавказа кхыча къамаша а шоай бокъо яккхара дIабихьа никъ мел хала хиннаб. Цу къамий къахьегамхоша шоай паччахьа самодержаве а моттигашкарча эксплуататорий а бацара хало. Цудухьа уж соцам боллаш Октябрьски революцен оагIонгахьа а баьлар, коммунистически партен кулгалца Советски Iаьдал оттадарна а чIоагIдарна а дика къовсам а лоаттабир.

Цу къовсама юкъе кхыча къамаша а санна нохч-гIалгIай къамо хьакхеллар революционни традицеш, хьалкхебир революци бахьан шоай вахар дIаденна бола сий дола турпалаш — Асланбек Шерипов, ГIапур Ахриев, Султан Дудаев иштта кхыбараш а. Цо ший турпалаш накъа баьхар Сийлах.-боккхача Даьй-мехка тIем тIа а. Царна юкъе ба вай Даьхе бахьан ший вахар дIаденна вола Советски Союза турпалхо Ханпаша Нурадилов. Советски Союза турпалхочун цIи тиллай Идрисов Абухьажийна а.

Вай республике бахаш ба дукха а эрсий, украинцаш, хIирий, аварцаш, даргинцаш, гIумкий, кхыча къамех бола нах а. КIал бахачарцара партийно - политически болх чIоагIбеча хана бицбе мегаргбац кхыча къамех болча нахаца беш бола цу тайппара болх а.

Оластан партийни организаци декхарийла я коммунистий марксистско-ленински кхетам хадданза лакхбара чIоагIа теркам тIабахийта. ЧIоагIа маIан долаш декхар да лекционни пропаганда тоаяр. Тайп-тайпарарча дина а сектански а мракобесаша леладеш дола зуламаш гуча а доахаш промышленни а юртбоахаман а естественно Iилман а, Iилман атеистически а хьалхале йола зеденнар дIадовзийтар шерде деза.

Политически агитацех дикках пайда хьаэцарна из наьна меттала лелае еза. ССКП райкомий докладчикий группаш а агитколлективаш а нохчехи-гIалгIайхи дика кийчбенна болча партийни а, комсомольски а, парте боацача а активистаех хьалъйиза еза, вIашагIдолла деза болхлой а колхозникий а собранешка кулгалдеча болхлоша политически докладаш елга, къаьста теркам тIабахийта беза гойтама агитацена, из диках маIан долаш а оакъердамех а еш.

Хиланза даргдоацаш да книжкаш деча республикански издательствон болх тоабар. Укх тIехьарча хана ара хеца деза нохчий, гIалгIай дIаяхача ханарча турпалерча гIулакхех, пхе шерара планаш цар кхоачаш ярах, республика юха меттаоттаеш хиларах, къахьегама тIехь ка яларах, промышленноста а юрта боахама а хьалха латтарий говзалах яздаь дола моттигерча писателий йоазонаш. Цунца дувзаденна нохч-гIалгIай писателийи оргбюрон союза болх эйбе беза.

ХIанз укх сахьте вайна хьалхашка эттад керда Iалаьмате боккхача лоархIаме декхар — кхалнаха юкъе политически болх чIоагIа дIаболабар, къаьстта моттигерча къаман кхалнаха юкъе. Вай декхарийла да кхалнах хьаккхашта кулгал деча балха ахийта, вай республика юхаметта оттаяра гIулакхашта уж оарцагIа баха, политически а общественни а вахарчухь культуран-сердалон балха царга дизза дакъа лацийта, ма-могга чехках уж Iадата, шариIата, къорIан Iодкъамах мукъа баха.

Овланга кхаччалца тоабе беза кагийча наха юкъера идеологически болх, советски патриотизман уйланца уж хьалкхебе, масса долча тайпарча буржуазни а националистически а идеологен долча гучадувларашца революцен фелал йолаш уж хилийта, къахьегамца а дешарца а коммунистически уйла йолаш, коммунистически дика гIулакх долаш уж хьалъовттабе. Кагийча наха хIара денна новкъостал де деза марксистски-ленински идеяш царга кIоаргагIа Iомаъейта, болхлой класса революционни традицеш йолаш, тахханарча ден турпаленца хьалкхебе беза уж.

Вай тоабанза даргдац, партен Обкома Пленумо дIадехача бесса, къамий кадраш кхетаяра болх овлан тIара тоабе, хьаккхашта партен, советски, комсомольски боахаман кулгал деча балхашка нохчий а гIалгIай а увттабе, нохчий, гIалгIай активах чIоагIале лаца, хIара денна общественни - политически вахарга уж чуувза.

ХIанз укх сахьата къамий кадраш вай Iалаьмате кIезга я. Партийни, советски боахаман болхлой, квалификаци йола журналисташ, учителаш, пропагандан а культуран а болхлой тоъаш бац. Цудухьа тайп-тайпарча курсашка, семинарашка, дешара заведенешка къамах бола кадровой болхлой кийчбар хиланза даргдоаца хIама да.

Партен горкомаша, райкомаша республике цIабаьхкача коммунисташцара болх эйбаь даболабанза баргбац, партийни активни вахара юкъе чуоза беза уж, къаьстта теркам тIабахийта беза партен кандидатащца беча балха, республикан партийни организацен дисциплина лакхъе еза.

Обкома пленумо яххача бесса, цIабаьхка нохчий, гIалгIай баха Iоховшабара а уж балха дIанийсбара а декхараш толамца чакхдахарна укх гарггарча хана дукха практически лоархIамаш данза даргдац. Эггара хьалха де дезаш латт цIабаьхка нах чубахача цIеношца Iалашбар. Из кхоачаш дарна чубаха цIенош хьалдар сихде деза. Райкомаш, райисполкомаш, МТС-н а совхозий а директораш, колхозий председателаш, предприятий кулгалхой декхарийла ба чубаха деча цIеной теркам ца бар дIадаккха, шоашта цIенош деш боахкача наха хиланза даргдоаца новкъостал де, цIенош хьалдар миштад хьожаш контроль лелае, кредитах нийса боагIа пайда эца. Маьхаш деш йола организацеш, эггар хьалха респотребсоюз а йолаш, декхарийла я гIишлонаш хьалъеча эша материалий фондашта реализаци е, вIаштIехьа а даьккха уж шоашта цIенош дерашка йохка.

Керда совхозаши колхозаши вIашагIа йохкаш хиларах, царна хьайбаш, юртабоахаман инвентарь эца кредиташца новкъостал де деза, иштта новкъостал де деза царна бешамаш йотIа а. Керда йохкача совхозех а колхозех а укх гарггарча шерашка боккха пайда боахаш, рентабельни боахамаш хилийта деза.

Республикан боахам а культура дIахо йодача хана дегIадахкар дикка уйла яь йола перспективни планаш йоацаш хила йиш яц. 1958—1960 шерашка Нохч-гIалгIай АССР-а халкъа боахам дегIабоалабара планащца хьожаш да республикан юрта боахам сомий а комсий а бешамаш дегIайоалаярца, свеклаш а тхьамка а леладар Iомадарца, дулх-шура доаха хьайбаш деоадарца, доажадеш хьайбаш кхедар совдаккхарца хувца. ДIахо йодача хана шерра дегIаяхка еза промышленность, социальни-культурни учрежденеш.

Вайна хьалхашка латта доккха декхараш кхоачашдарца тоалургда дIахо йодача хана цIа ухаргболча нохчийи гIалгIайи гIулакхаш. Цунга а хьажа хьалхе денз ха деза, мел нохчийи гIалгIайи цIа боалабе йиш хургъя 1958 шера ваьнваьннар цIа а ца ухийташ. ЦIа ухараш лерттIа тIаэца а, уж балхашка, дIанийсбе а, царна чубаха цIенош нийсде а декхарийла да вай.

Республика юха меттаоттаяра доккхий декхараш кхоачаш даь ца Iеш, вай декхарийла да цун керттера, экономически дегIаяра гIулакхаш диц ца далийта, Октябра сийна тIайица социалистически декхараш кхоачащде, промышленни производстван план ханал хьалхагIа кхоачашъе, Даьхенна планал совх мехкадаьттан тоннаш яла, сийрда бос бола мехкадаьттан продукташ арахецар лакхде.

Республике хьалкхеяьй хьийкъа хьажкIаш а гидуаргаш а. Уж ший ханнахьа, йоа а ца еш чуэдарна оарцагI довла деза. Вай хьайбаш леладерий сийлахь декхар да, Сийлахьча Октябра Шовзткъа шу дизара сийна тIайица декхараш кхоачащдарна мел эшар де а, касстача шерашка сага сих шуреи, дулхи, даьттеи арахецара Американна тIехьаккхера гIулакхах сийленца дакъа лаца а.

Доккхий а бехктокхамера а декхараш латт республиккерча партийни организацена хьалхашка. Ленински Центральни Комитета наькъаца кулгал а деш, вай республикерча къамий доттагIали нахацара гIулакхаши тоа а деш, цар творчески инициатива лакх а еш, республикерча партийни организацес республика юха меттаоттаяра декхараш лертIа кхоачаш а дергда, боахами культуреи лакхъярна керда, кхы а дукхагIа, толамаш а доахаргда.

Октябра 40 шу дизара сийна

ХIара Iатта 16 тонн силос

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революцен 40 шу дизара сийна социалистически яхь шерра дIахьош ба Надтеречни районера юртара болхлой, шоай юкъарча доахана дикагIа йола силос кийчъяьй цар.

12 августа Надтеречни районо Iаьдала декхар кхочашдаьд силос кийчъеш, районерча совхозаша кийчъяьй 17.100 тонн, план хиннай 16.700 тонн. Цхьаьцца Iатта 10 тонн совх хьаьна доакъар кийчъдаьд. Кхы а силос кийчъеш латт.

Дика болх баьб хьаьна доакъар кийчъдеш гвардейски совхозерча болхлоша. Цар дIаеллай 8,300 тонн силос — 260 тонн планал дукхагIа. Укхаза хIара Iатта дIаеллай 16 тонн силос, из шортта тоъаргья дерригача совхоза доаханна

П. КОНОВАЛОВ,
ССКП Надтеречни района секретарь.
Н. ВОПЛЕНКО,
райисполкома председатель.

Шура дIаялареи йохкареи шера йоагIа план кхоачашъяьй

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 40 шу дизара сийна Сунженски районерча болхлоша 1957 шера къаьстта лакхъяьй шурий производство, 9 августа Iаьдала дIалуча а йохкача а шурий шера йоагIа план кхочашъяьй.

1937 тонн шура дукхагIа дIаенна а ехка а я дIадахача шера укх хана енначул дукхагIа, цоах колхозаша дIаеннай 946 тонн ДIалуш йолчеи йохкаш йолчеи шурий план колхозаша кхоачашъяьй 116 процента.

XIX партсъезда цIерах йолча сельсхозартела болхлоша председатель новкъ. Шумилов В. А. парторганизацен секретарь новк. Литвиненко А. З.) Iаьдала дIалучеи йохкачеи шурий план кхочашъяьй 103,3 процент, 1956 шера дIаенначул 167 тонн дукхагIа Iаьдала кхы а дIалуш а йохкаш, а я шура.

Б. ЧАДОВ,
ССКП Сунженски района секретарь.
Д. АНДРИАНОВ,
райисполкома председатель.

БIаь дийнахьа тIом лаьттача моттигашка гIолла хинна эстафета

Из яр моллагIа йоаца легкоатлетически эстафета. Из дIа йихьар кердача маршруте бIаь дийнахьа Шолжа-ГIали тIа тIом лаьттача моттигашка гIолла. Эстафете хиннараш ба Шолжа-ГIали тIа гIишлонхой школе Iомалуш хиннараш.

11 августа кIирандийнахьа безаме къовсамаца цу эстафета юкъе хиннаб 300 кагий нахи мехкарийи. Хургболча гIишлонхой эстафета йолаялалехьа дIайха моаршал хоат бIаь дийнахьа тIом баьча дакъа лоацаш хиннача С. С. Бутенкоси А. Ф. Кучинсеи. Белгало яьча моттиге тIакхоачаш хьалха баьлар гIишлонхой школера легкоатлетигаш, царна вай республикански совета «трудови резерва» яхача общества призеннай, шоллагIа моттиг лаьцай шоллагIча школерча командас.

Шоашта а паччхьалкхенна а

Шолжа-ГIали тIа Нохч-ГIалгIай республика стройтреста тайп-тайпарча балхий специализированни участке дика балхаш деш ба цхьабола нохчийи гIалгIайи: цу участке хоз десятника балха вола нохчо Албастов Махьмади бригадир-мостовщик Мусостов Ахьмади прораб-строитель гIалгIа Ужахови иштта кхыбарий цIераш.

Албастов Махьмада шийх бIу а бенна участкан кулгалхоша шийга хьабенна болх сийленца кхоачашбарах цу строй-участкан начальника Аллавердовс дегтIара дIайха баркал аларца горисполкомага список дIачуеннай Махьамада хоастора грамота лургъйолаш. Цул совх шийна чуIе цкъарчоа времянка а яь хIанз низ ма кхоачча чехка цIенош хьалдеш воал аз. ЦIенош хьалдарна эшаш долча новкъостала юхаваргволаш вац новкъост Аллавердов.

ЦIенош дечарна новкъостал ду

ССКП ЦК СССР-а Министрий Совето а адамашта чуIе гIишлонаш яра гIулакхах баь соцам чIоагIа хозахетарца тIа ицар Хьалха-Мартан районерча совхоза автогаража коллективо Хамзаевс аьлар: кулгаш ца социйташ болх бергба аз, цIенош деш боаккача наха хIамаш сихах тIакхухьаш — аьнна.

Совхоза гараже новкъост Хамзаев доккха сий деш лелаву, ше цига болх бу дукха хаеце а, Хамзаевс белха а машин лелаяраи гойтам лу вокх шоферашта. Дийнахь производстве болх бу цо, сарахь а, хIаьта иштта мукъача хана а шоашта цIенош деш боахкача совхоза болхлошта эша хIамаш хьатIакххахьа новкъостал ду.

НОГАЕВ.

Завода эшараш

Октябра 40 шу дизара сийна

Деррига советски адамаш доккхача хьинарийца, заводашка, фабрикашка, шахташка, совхозий, колхозий кхашка, доахан леладеча фермашка— шоаш балхаш мел деш йолча моттигашка шоай дегIамаш, низ кхо ца беш къахьегаш ба кердача, къахьегама толамашца, сийленца Сийлахь — йоккхача Октябрьски социалистически революцен 40 шу дизарна духьал даха. Дерриге советски адамаш санна, цу доккхача цIайна кийчлуш я «Ачалкх» яха дарбан хий доаккхача завода коллектив а. Балхаш дикагIа дарна социалистически яхь а оттаяь ССКП МагIалбикан горкомои горисполкомои кулгал а деш, завода коллективо шера лаьрхIа йола балха план 8-ча августе кхоачашйир — 600 эзар шуша дарбан хий даьккхаь яьграй.

Иштта дика ший план кхоачашъяьча «Ачалкх» доккхача завода коллективо Октябра 40 шу дузача ден сийна керда социалистически декхараш тIалаьцад — Октябрьски праздник хьатIаоттача денга из дарбан хий даккхарна шера лаьрхIа хинна ший план 160 процентал кIезигах йоацаш кхоачашде.

Завода коллективацара хIара сагI тIакхувш ва социалистически яхьа шоай коллектив котъяккхара, мамогга дукхагIа «Ачалкх» яха дарбан хий къахьегамхошта далара.

лар. 40 километр гаьна ший продукци дIакхаьха езаш завод йоллашехь а, май бетта 16-ча дийнахь денз цхьаккха лелаш автомашин яц завода. Цу гIулакхо чIоагIа новкъарлаю эшшача тайпара болх дIаца бохийташ а. «Ачалкх-сульфатни» яха керда дарбан хий доаккха моттиг юллилга кхоачашде торо ца хулийташ а.

Ачалкхерча минеральни хий доаккхача завода балха нормаш тIехкхоачаш еш йола Баркинхоева.

Къахьегамхошта дарбанна IалаIмате боккха лоархIам бола из дарбан хий дукхагIа доаккхаргдолаш мамогга новкъостал дира меттел, Кавминразлива треста управляюшая волча н. Медведевс 16-ча мае № 74 йола приказ а теха, заводагара дIа а яьккха Минводерча шушай заводана дIаелар тIехьара автомашин. Балха планаш кхоачашъе а «Ачалкх-сульфатни» хий доаккха керда моттиг йилла а безам болча завода болхлошта нийса доацаш хет цаI мара йоаца машин шоашкара дIаяккхар. «Ачалкх» яха завод машин ца хилча яргIоацилга массанена а ха дезаш да.

Кхачан промышленносга трестан управляющи волча нов. Корецкес дош-м деннадар заводана августа бутт тIакхачалехьа цаI е шиъ автомашин лургья, аьнна, цхьабакъда, делоо е завода эшаш йола хIамаш хьатIа а кхачаш е заводо доаккхаш дола дарбан хий къахьегамхоша мергдолча метте дIа а кхачаш. Цу гIулакхашта, дош а ца эшаш, машин эш, хIаьта машин завода хьакхоачашъяц.

Кхоачамбоацараш дукха да

Ала дезаш да, завода коллектива балхаца дукха а халонаш, кхоачамбоацараш хи-

Фуд завода эшар

Октябрьски революцин хинна 40 шу дизара сийна шоай балха план 160 процент тIехкхоачашъе аьнна, хьатIаланца декхар дизаь кхоачашдерна а дарбан хий доаккха керда моттиг йилларна а завода эшаш а хиланза дардоацаш а да: цаI — шиъ автомашин, 250 эзарнел кIезигагIа йоацаш кх литр чуйола яьсса шушаш, херх хьекха а, херх хьакханза а дукха хьу, цIеношта тIадетта аьшк, 20 эзар йиъсаьна етта кирпичаш, эшаш кхыдараш а.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Совнархозо а Оргкомитето а, кхы тIехьа да а доахаш, сиха новкъостал де деза Ачалкхерча дарбан хий доахача завода — дIаккхийча еза цунга лакхехьа вай белгальа балха планаш кхоачашъярна хиланза яргIоаца хIамаш, ТIакхха заводо коллективо диззаь кхоачашдергда Октябра 40 шу дизара сийна ше тIалаьца доккхий декхараш.

Х. БЕРСИЕВ.

БЕЗАМ ХИЛЧА МОЛЛАГIА А БОЛХ ТОАЛУ

Ачхой-Мартанерча районе Лермонтово яхача юрта шоай моттигашка юха цIабаьхка дукха нохчий маIа нах а кхал нах а ба. Кхашка, фермаш тIа къахьегамаца керда толамаш доахаш юртабоахам дегIа боалабеш ба уж. Царца дизза дакъа лаьца къахьегаш ва комсомолец Цацаев Масуд а. ЦIа кхаьча дукха ха ялалехьа юртарча клуба заведующий оттавир из. Балха опыт дика еце а ший юртахошка дикагI культурни салоIийтилга, царга кхашка, фермаш тIа къахьегийтилга, царна хьехамаца гIо делга вIашагIдолла безам болаш вар из. Къонача Масуда гIо дир Ленина цIерах йолча колхоза партен организацен секретара нов. Рыбакас. Цо хьехар дир Масуда къамашта юкъера доттагIал чIоагIдара гIулакх дIакхайка де, колхозерча хьалхе лелаерий опыт шерра дIаюцца,гуш йола агитаци керда яккха аьнна.

Масудал массехк кIир тIехьа цIаенай библиотека заведующий йола Исмаилова РукъиIат.

— «Цхьаннена уллачара кхера дIататта а могоргдац, цхьана хуле лоам эйбе а халадац», яхаш цхьа кица да, цхьан планаш а увттаеш, цхьан берг баха лаьрхIар Масудеи, РукъиIатеи.

Июнь бутт бовш оттайир цар квартальни план, хIаьта хIара бетта календарни план а увтта ю цар.

Ше лаьрхIа ший план кхоачаш а еш «Октябран накъа» яха выставка кийчйир РукъиIата. ХIаьта В. И. Ленина балхаш а, З. Орджоникидзе «Путь большевика» яха а иштта кхы дола а книжкаш долаш витрина а йир цо.

Библиотека книжкаш дешача цIагIа пенех хьалтеха «СССР-а къамий доттагIал», «Iилам а ди а», «ХьажкIиш — вай рузкъа» — яха плакаташ доахк.

Юртара къахьегамхой шоай балха ди йисте даьлча библиотеке болх. ДукхагIбарий кердача газетаца безам ба, цхьабарий бе керда «Iилам а вахар а», «Къона колхозник», «Огонек» яха журналаш доахк, хIаьта абонимента юхе, дукха дешархой а хул. Царна юкъе хул юртара механизатораш Газабиев Абу, Лимханов Ширвани, детсада болхло Курбанова

Зульма иштта кхыбараш а.

Фермаш тIа а хьатта тIа а дIа-йоха кхухьа библиотека дIахьожаяьй РукъиIата, хIаьта из библиотека лелае ше раьза а хинна тIайицад шурий товарни ферме учетчик волча Астемиров Хьумида. Хьакхарч лелаеча ферме дIа-йоха кхухьача библиотека заведующий я комсомолка Тюрина Нина.

Шойла дага бувлаш новкъостал а деш массови балхаш кхоачаш цу къонача болхалошка Масудеи РукъиIатеи.

Дукха ха йоацаш световой газета а хьекхар цар къахьегамхошта. Цу газета материал а цхьана гулъйир цар, шерра актив дакъа а йоалаеш.

Ленина цIерах йолча колхоза къахьегамхоша Сийлахьа Октябра 40 шу дизара сийна лаьца социалистически яхь кхоачашъярах дувцар световой газета тIа.

Карикатураш а яр газета тIа, цхьан карикатура кIал яздаьдар: «Мекъачарех дела, шоаш мекъа ма хила».

Световой газета шоллагIа дакъа божабеттарахой опыт ювцаш дар. «Моаршал хилда Октябра 40 шу дизара сийна доккхий толамаш доахача хьалхе лелаеча божабеттарахошта!»—яздаь дар цхьан кадра тIа.

Газета тIеххьарча кадраш тIа библиотеке керда книжкаш дахкарахи, клубе драматически кружок хьаелараьх хоам бора.

Юрта бахача наьха балхаца дог безам совдаьккхар газета, хIаьта хьаттар тIа лартIа болх ба бераш хьалхарчул кIезигах ба а йоах бригадира нов. Мацаевс.

Иштта балхаш де йолаенна Лермонтова яхача юртара клуби библиотекеи. Хьалхарча бетташка даьча балхаш хьалхьох РукъиIатеи, Масудеи культурно - просветительни болхлой сийдола професси я, хIаьта юртарча наьха салоIам сакъердаме хилийта а, къахьегамхошка доккхий балха толамаш дахийта а, царна юкъера доттагIал дисциплини чIоагIъе а ховрдолаш хилар.

Шоашта хьалхишка латтараш доккхий декхараш долга а ховш, шоаш хьалаьца болх бега а безаш из тоа а беш дIахьу Масудеи РукъиIатеи.

СУЛТАНОВ К.

„Ингушски" совхоза отделеней болх тоабе беза

МагIалбикерча «Ингушски» совхоза кхоалагIча отделене тоъам болаш болхлой бац юкъарча доаханга хьажа, нагахьа санна эшаш доаханга валла 15 сагI вале волаш 7 сагI, божа бетта эшаш 23 сагI вале, волаш 16 сагI, Iаьсашка хьажа эшаш 7 сагI вале, волаш 3 сагI мара вац, жаIулашка хьажа эшаш 32 сагI вале, волаш 14 сагI мара вац.

Из иштта хилар совхозе балхаш де нах ца хилар дац. Цхьаннахьа балха а боацаш совхозе болх а ца беш лелаш нах ба, масала Белхороев Марзбик, Мержоев Уматгири, иштта кхыбараш. Балха баха могаргдолаш бола нах балха ца ахарах боахам лелабар гIулакх телха латт цу отделене, хIанззе а 6—7 бежан а массехк жа а дейнад цига.

Ала дезаш да дика балхаш а деш шоай декхараш кхоачаш а деш цу отделене дукха нах хилар. Масала, Мержоева Лида болха беттаьш я, Даубеков жа доаржадеш ва, иштта кхыбараш а.

Воча хьал тIа я № 4 йолча отделенен доахан леладу фермаш. Доахан мелаш дола хий Алхан-чурт каналара да, дукхагIа йолча хана цу хих МогIалбикера мазутни хий детталу. Из иштта хиларах хIара IаттагIара йоаккха шура 50—60 литр кIезигъеннай. Из хьал дикъа дезаш да МагIалбикерча ССКП Горкоман Горкомолман, цхьабакъда, гIулакх тоадарна хIама деш дац.

Нагахь санна цу совхозе эрсий меттала ешаш лекцеш яле, гIалгIай а нохчий а меттала цхьакха а лекци йийша яц, хIанз вIашагIтеха лекторски группа я цу юкъе 5 гIалгIа а нохчо а волаш.

Совхоза парторганизаци, партенгорком декхарийла я цу совхоза гIулакхашка хьажа а царна гIо де а. Болхлошта юкъе йолча политико-кхетама болх лакхбе беза.

КОСТОЕВ.

Наьсарен районе таксомоторни парк йилла еза

Наьсарен районе дукха нах ба цIенош деш. Уж хьадеш эшаш йола материалаш цIеноша деча моттигашка дIатIаяхьа говр-ворда, машин ца кора йоагIаш дукхагIча наьха балхаш тIехьадул. Районерча совхозий, предприятей низ дIакхачац цIенош деш мел волча сага транспорт луш новкъостал де. ЦаI кхина Iац кхалнаха а маIача наха а гI а екхаш материалаш шоай цIенош деча участкашка дIа тIакхухьаш йола моттигаш.

Районерча организацешкара транспорт наха гIо де хьакхоачаш ца хиларал совх, геттара хала да цига ший ахчах машин лаха а. Мухь кхухьаш йола таксеш йоацаш я. Наха чIоагIа новкъостал а хургдар, деш латта цIенош сиха йисте а доахаргдар районе таксомоторни парк юлларе, нагахьа санна йизза парк йилла йиш ца хуле, кIезигагIа а 5—6 грузовой такси хила еза Наьсарен районе.

В. ТОЛДИЕВ,

Наьсарерча юртабоахамах техникума шофер-инструктор.

1.857 ЭЗАР СОМ АХЧА КХОДАЬД

Шолжа-ГIалитIара ацентонови заводера коллективо Сийлахь - Йоккхача Октябрьски Социалистически революцен 40 шу дизара сийна чIоагIа дика толамаш доахаш лелабу шоай болх. ВорхI бетта йоагIа план хьалхагIа йистеяьккхаш заводерча болхлошен говзанчашен, шоай бетта лаьдхIа 4,5 миллион сом мах бола тIехдикагI йола растворителен планал тIех дIаеннай. Цу продукце мах ах шера лохбенна 2,5 процент, балхах боала пайда дукхабар 6 процент планал совх лакхбеннаб из бахьане 1,857 эзар сом ахча кходаьд.

Яхьаца хьалха лел инженера нов. Илясовс кулгалдеча кертерча цеха технологаш. Масса хана шоай декхар тIехкхоачашдеш дикагI йола продукци арахецаш я н. н. Федатован, Берниковаи сменаш. Шоай технологически гIулакх нийса лелаеш лохкалоаттаде шба аппаратчицаш бола н. н. Рудометкина, Струщева, электросварщик вола нов. Новак иштта кхыбараш а.

Шоашта карагIдаьннача толамех тоъам ца беш, заводера коллектив кийчлуш я кердача совгIатаца советски Iаьдала 40 шу дизара ди деддарна.

Вай республикерча музеян библиотеке

Первомайски улицах дагIача цIагIа республикански краеведчески музей я, из цIа дика довз Шолжа-ГIали тIа бахача наха—институтий, техникумий хьехархошта а, школай хьехархошта а, студенташта, а лакхерча классашка деша багIачарна а республикерча дукхача къахьегамхошта а.

Уккхаза гулдаь да НохчГIалгIай АССР истори Iоамадарна эшаш дола книжкаш а, журналаш а газетий комплекташ а кхы йола материалаш а.

Укх шера вай мехка деддеш дола Октябра 40-шу дизар. Ховш да библиотеке ухача дукхагIа болча наха Сийлахь йоккха Октябрьски революци хинна хIоттадан Кавказе хинна граждански тIом бувцаш йола литературни раздел ешалга. Сийлахь-воккхача къахьегамхой баьччан В. И. Ленина произведенеш а я укхаза.

ДукхагIа болча наха хетт Г. К. Орджоникидзе «Хержа статьяши, къамаьлаши» граждански тIема гIулакхаш дувцаш дола документий сборникаши, статьяши.

«Нефтерабочий», «Грозненски рабочий» яха газетий подшивкаш лора еш лелаю библиотеке. Цхьан номера тIа я С. М. Кирова «Тирка бердашка» яха статья («Правда» тIара 1918-ча шера 2 июле кепа теха). Цу статья тIа С. М. Кировс кIоаргIачура хьадовзийт Къилбаседан Кавказера граждански тIема гIулакхаш, цо хьадувц къахьегамхоша советски Iаьдал доаккхаш баьча турпалерча тIема гIулакхаш.

1925 шера ноябрь бетта «Грозненски рабочий» яхача газета тIа яздаьд революционни болама дакъалацархочун Бутенка Шалжа-ГIалий тIа хьалхара салтийи болхлойи депутатий Совет йиллар дола сакъердаме дувцар. Из совет сиха хьахилар 1917 шера, апрель бетта. Цу Совето дукха болх бир Шолжа-ГIали тIара къахьегамхой контрреволюцена духьаларча тIема вIашагIтохарна. «Революция и горец» иштта чIоагIа цIи хезача журналах лаьца аьлча белгалдоал цу къаьнарча журнала IажагIденна листаш дIа - юха

а ехкаш, сакъердаме статьяши; очеркаши библиотеке ухараша къалкъееш хилар. Цар тIа дувц, Шолжа-ГIали тIарча революционни болхлошен лоамарошен белгвардейски эскара духьала сийлахь Октябрь баьхкан долаш даьча тIемий хьакъехьа.

Г. Апресяна «Повстанчески отрядашкара ЦIеча Армега» яхача статья тIа дувц Шериповеи Гикаловеи революционни отрядаш вIашагIкхетарахи, Серго Орджоникидзе кулгалца гIалгIай къебарашка белогвардейцашта дукхаь даьча тIемех. Дукха лоархIамера хIамаш да «Нохчий мехкара Октябрьски коталонаши «Къилбаседан Кавказерча лоаман областашка хинна Октябрьски революци граждански тIоми яхача статьяш тIа.

КIезига дац библиотеке кхыдола лоархIамера книшкаш а журналаш а. Цар дувц вай республикерча къахьегамхоша Советий Iаьдал котдаккхарна даьча тIемех.

Я. БЕРГЕР.

Дика дояркаш

Сийлахь - Йоккхача Октябрьски социалистически революцен 40-шу дизара сийна яхье бовларца шура фуражни IаттагIара шера ши эзар килограмм шурий яккха аьнна денна дош сийленца кхоачаш деш болх беш ба Карагалинска района «Красный пахарь» цIерах йолча колхоза доахалелорхой. Планах 1.350 килограмма йолча эзарен кхобIаь кхоазтхьаш цхьайта килограмм шурий яккха баьннаб уш хIанзале а хIаттагIара. Вешта аьлча, цу хIаттагIара шерачул пхи бIаьн кховзткъаьн шийтта килограмм дукха.

Цхьана дика эзарга доаханга 2000—2006 килограмма кхаччаьца шура йоаккхаш колоа, хIаьта царга хьоккхам а эшаш цар мугIарашца нийслун латт цига кхы бола доиркаш а.

Укх сахьта доахан деттаци уш кхоабаьш болча кхоазтконашта хьалхишка латта кертера дар, ара йокъал латтарда шури боарам лоха ца болийташ из ма кхоачча доахан дика кхабар да. Кхоачам балда дизза ца хилча дрожжаш а етташ кормаш тел ца доахана. Цу гIулакхо чIоагIа новкъостал до колхоза шура дукхах яккхарна.

Из санна дола доакъараш кийлчдарца доахан дикаьх латтаде торо я вай республикан кхыйолча колхозашка а совхозашка а.

А. ДОДОВ.

БАЛХА ТОЛАМАШ

Социалистически яхье шоаш лоаттабеча къовсаме боккха къахьегаш толам баьккхаб Шолжа-ГIали тIара химически завода цхьан дезала санна барт болча коллектив. Цу завода коллективо ткъо ди хьалха кхоачашъйир ший белха бархI бетта производственни программа. Коллективо хIанзале сентябрь бетта планах 3 миллиони 240 эзарн сома продукци арахийцад. БархI беттачухь цу завода коллектива барт болаш болх барца таро кхиар белхе овсарал планаца оттадаьчул совх 10,4 процент лакхаллий, хIаьта кийчдеш долча продукцех дIабоала мах планаца лаьрхIачул 5,8 процент лохабаьккха а. ДIахьош цу коллективо социалистически яхье завода цехашта юкъе хьалхара моттиг дIалоац новкъост Ротштейн начальник а волаш йолча № 17-18 йолча технологий цехо. Цу цеха коллективо арахецаш мел дола ацетон а иштта кхы йола продукташ а тIех дикагIа я.

А. ВЕДЗИЖЕВ.

Египтера антиправительственни заговор хьаллацар США я

Каир. ТАСС Каире тахан йолаенний дукха ха йоацаш укхаза гучаьяккха хиннача антиправительственни заговора доакъашхошта еш йола суд хоатташ. Из дош да лаьрхIаьвеш тIема лакхарча суде. Бехке веш ва шоашта юкъе хьалха министраш хинна вола шиъ а волаш верригаш а 13 сагI.

Уж бехке беча заключене тIа дувц, уж заговоршикаш хIанз цига йолаш йола правительство дIайоакхилга а республикан президент Насер а кхы бола правительствен членаш а боа-

белга а, Iаьдала керте адамашта духьалара реакционны низ отта белга а лерхIаш хинна хилар.

Газеташа хьадувц заговора дакъалацархой шоай зуламан гIулакха Малхбузен империалистически гIоазагара,- эггар хьалха США-а а йолаш, шоашта новкъостал хург хилархах тийша хилар.

Журналистически гIозаро чIоагIду из правительственна духьалара заговор хьалхоацаш хиннар США хинна хилар.

Фестивалера цIабахача Швейцарерча делегаташта яь бандитски налет

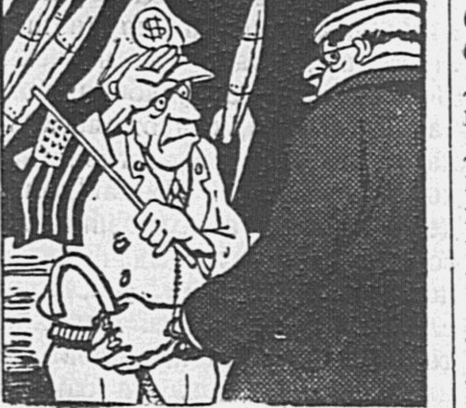
Женева, 12 август. (ТАСС). «Вуа уврие» яхача газето хоам бу, VI Дерригдунен кагийрхой студентий фестивале хинна тахан Швейцаре цIаенача швейцарски делегацен цхьан дакъан налет яьй цюрихски вокзале фашистски «кIанти тоабо», вокзалерча гIулакхерча нахан полицени бIаргалуш, дукхагI йола багаж дIадIайоаккхаш йохаеш хиннаб уж.

«Вуа уврие» хьахоьт цу харцахьарча налета бехке я швейцарски печать, фестивале хинна гIулакхаш хьа ца хойташ, вIашагIера цига хиннар хьахийцар гIоккхабарах.

Беттахи Американски хьисаперча вахарахи

«Нэшил сайенс» яхача американски журнало хьалхадоах, ракетаца американски байракх беттага яхийта, яхаш а, хIаьта цу тайпара, из американски мохк хилар дIакхайкаде яхаш а».

— Диц ма лелаш, Беттах вай 49-гIа йола штат я, аьле, дIакхайкаде.

И. Сичева сурт.

Алжирера хьал

Париж. ТАСС. Парижски газеташа хьадувц Алжирера тIема гIулакх сихденна хилар. Газеташа хоам барца йолча районашка Французски эскарал алжирски адамаш паргIата дахара армен отрядаштен юкъе чIоагIа тIом хинна хилар а, тIемах 74 алжирец вийна хилар а. Орлеанвиллена 50 километр Малхбоалехьа французски подразделени кIийлен тIа нийсъелар, хIаьта цу моттиге 10 салте ве а вийра, шиннена човнаш а йир.

Алжирера беча хоамо хьахойт къам мукъадаккхар къовсама духьалара репрессеш чIоагIъенна хилар. Алжира а константини а тIема судаша селхан ве кхы а суд йир къам юкъарчакоммукъале баьхан кьовсам лоаттораша. Алжир а Бужи а яхача гIалашка кхы а 23 сагI лаьцав.

Селхан Гренобле алжирски къахьегамхошта юкъера полицейски облава йолаш 22 сагI лаьцав.

Ли Син Ман хьарваьннав

Кореян Халкъан Демократически Республика мукъалара 12 шу дизарца дий 33 ав къулбехарча Кореян IаьдалхошокъаьстIа дола хьал оттадаьр кьулбехарча Кореян шерриторе тIа. Ли Син Ман хьарваьннав.

ДИКА БОЛХ БУ БРИГАДА

Iаьли-юрта юхxе хьу хьокхаш я Дзейтов Абукара кульгал ду бригада. ХIанзалехьа 300 кубометр хьу кийчъяь яьнийн из.

Дукха хьу еза Казахстанерей Киргизерей цIа баьхкача гIалгIаштен новкъаштен керда цIенош хьалдеча.

Iа хьа тIада дукха ха яц. Деза да хIара сахьат. Из дика ховш ба бригадаца кьохьегамхой. Iурра-ден саррала цу хьу хьокхаш ба уж шоашта хоадаяьча участка тIа. Цар кийчъе за 700 кубометр хьу. Кийчаьяь яьлча совхозо ший транспорта-

ца хьачу а ена, шоай совхозе балхаш деш болча, цIенош деча гIалгIай къахьегамхошта дIалургья из.

Цу хьу хьокхача бригаде болх геттар дика беш ба Бараховеи, Ханиеви, Булатови, иштта кхы бараш а.

Къахьегамхой фусамашца Iалашбарна Советски Союза Коммунистически партен ЦК-си СССР-а Министрий Совето баьча соцама чIоагIа Iоразза а долаш кхы а дикагIа болх бергба оаха — йоа Дзейтов Абукара.

А. О. МАЛЬСАГОВ.

Нефтяной техникумана керда цIенош

Укх шера июль бетта юххье керда, диззза вIаштIара даь цIенош хьалде доладенний Шолжа-ГIали тIарча нефтяной техникумана. Уж цIенош хьалду Дагестански улица тIа. Химен, теплотехникан, электротехникан, бурув тохара, геологен, маьхк-даьттан технологен, иштта кхыча Iилман доакъй а кабинеташи лабораторешу

хургья дешара корпусе. Цул совнах 250 сага лаьрхIа актови зал а Шолжа-ГIали тIа эггара йоккхагIа йола спортивни зал а хургья цу цIеношка.

Советски кагийча нахага демийлархой дикача кхетамца уж хьалкхебаран цхьаккха хIама дезаш дац Советски Iаьдал. Даим йокхо ю цо кагийча наха эшачун.

Амбулаторни фельдшер

1957-шера июнь бетта шийга дезалца Казахстанера цIавеннав къона фельдшер Цокиев Бамат-Гири. ЦIавена дукха ха ялалехьа ТIехьа-Мартан района Буматарча больнице балха эттав из.

Больницерча аптеке молхаш йохкаш а ва Бамат-Гири.

ЦамогIаш болча нахага эзделалца, лаьрхьIа новкъостал лахар из наха дукха веза.

Дукха ха йий Бамат-Гири Iа лорашца болх бу аьнна шийга хьаттача, Бамат-Гире аьлар: «Медицински школе хьакхачул тIехьагIа цхьан шера болх баьда, цхьаьха шера шера укхаза болх баьлчул тIехьагIа медицински институте деша гIоргва со. Дукхача гIалгIай а нохчий а кийча наха лорал Iоамадар боккхача лоархIамера гIулакх да».

ГАНИЖЕВ А.

Дика балхаш ду

Шелковски районе Ленина цIерах йолча сельхозартеле шоай мехка цIабахача балхаш ба нохчий биъ дезал.

Дика болх барах колхозник Батиев Абукар дика сий деш ва. Цун дезалаш кхо сагI ва бергболаш ва. Цена гIишлош ена эса топпар хьа тIа кхухьаш ва из.

Батиевс нормах хIара денна 3.200 кирпичк лента тIа йилла езаш, 5000 кирпичаш ю.

НОГАЕВ.

РЕДКОЛЛЕГИ.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: Шолжа-ГIала, Красни фронтовикий улица, № 23. Телефон 2-25-72, корректорске 2-30-91. АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 23. №№ телефонов: редакции — 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ01961. 11-ча августа 1918-ча шера цIерагI йола типографи. Заказ № 6016.